GENERALINĖS ADVOKATĖS
ELEANOR SHARPSTON IŠVADA,
pateikta 2018 m. rugsėjo 13 d.[1]

Byla C-225/17 P

Islamic Republic of Iran Shipping Lines
Hafize Darya Shipping Lines (toliau – HDSL)
Khazar Sea Shipping Lines Co.
IRISL Europe GmbH
IRISL Marine Services and Engineering Co.
Irano Misr Shipping Co.
Safiran Payam Darya Shipping Lines
Shipping Computer Services Co.
Soroush Sarzamin Asatir Ship Management
South Way Shipping Agency Co. Ltd
Valfajr 8th Shipping Line Co.
prieš

Europos Sąjungos Tarybą

„Apeliacinis skundas – Iranui taikomos ribojamosios priemonės – Įtraukimo į asmenų ir subjektų, kurių lėšos įšaldomos, sąrašą kriterijai – Neteisėtumu grindžiamas prieštaravimas – Priimtinumas – Bendras visapusiškas veiksmų planas – Poveikis suinteresuotumui pateikti apeliacinį skundą – Teisinis pagrindas – Teisėti lūkesčiai – Teisinis saugumas – *Ne bis in idem* – *Res judicata* galia – Teisė į veiksmingą teisinę gynybą – Piktnaudžiavimas įgaliojimais – Teisė į gynybą – Proporcingumas – Pagrindinės teisės – Akivaizdi vertinimo klaida“

1. Irano Islamo Respublika (toliau – Iranas) dalyvauja su branduolinių ginklų platinimo rizika susijusios veiklos ir branduolinių ginklų siuntimo į taikinį sistemų kūrimo programoje (toliau – branduolinių ginklų platinimo programa). Jungtinės Tautos ir Europos Sąjunga įvairiais būdais siekia sumažinti grėsmę, kurią kėlė ir tebekelia ši programa.

1 Originalo kalba: anglų.

2. Šiuo apeliaciniu skundu apeliantės[2] prašo panaikinti 2017 m. vasario 17 d. Bendrojo Teismo sprendimą *Islamic Republic of Iran Shipping Lines ir kt. / Taryba*[3] tiek, kiek šis teismas atmetė kaip nepagrįstus, pirma, jų pagal SESV 263 straipsnį pareikštus ieškinius dėl dviejų teisės aktų, kuriais jų pavadinimai buvo įtraukti į asmenų ir subjektų, kurių lėšos turi būti įšaldytos taikant ribojamąsias priemones Iranui, sąrašus[4], panaikinimo ir, antra, šių subjektų pagal SESV 277 straipsnį pareikštus neteisėtumu grindžiamus prieštaravimus dėl dviejų teisės aktų, kuriuose nustatyti bendrieji asmenų įtraukimo į tuos sąrašus kriterijai[5].

3. Apeliančių pateiktais prieštaravimais keliami svarbūs instituciniai ir konstituciniai klausimai. Visų pirma, kokią diskreciją Europos Sąjungos Taryba turi dėl ribojamųjų priemonių, taikomų asmenims ir subjektams, kai po to, kai panaikinamos jos iš pradžių neteisėtai priimtos priemonės, ji nusprendžia pakoreguoti tokių priemonių taikymo kriterijus arba jas taikyti tam pačiam subjektui? Kiek tokią diskreciją riboja ES teisės bendrieji principai ir Pagrindinių teisių chartija?

Tarptautinė teisė

Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucijos

4. Branduolinių ginklų platinimas neabejotinai yra viena iš didžiausių grėsmių tarptautinei taikai ir saugumui XXI a. Nuo šio tūkstantmečio pradžios Iranas siekia sukurti branduolinių ginklų platinimo programą, taip pažeisdamas tarptautinius įsipareigojimus, visų pirma 1968 m. Sutartį dėl branduolinio ginklo neplatinimo.

5. 2006 m. gruodžio 23 d. Jungtinių Tautų Saugumo Taryba (toliau – Saugumo Taryba) priėmė Rezoliuciją 1737 (2006), kurioje ji išreiškė didelį susirūpinimą dėl Irano kuriamos branduolinių ginklų platinimo programos ir siekė daryti šiai valstybei spaudimą, kad būtų „užkirstas kelias“ šios programos įgyvendinimui ir „sustabdytos“ kai kurios jos dalys ir taip išsaugota tarptautinė taika ir saugumas[6].

6. Šiuo tikslu Saugumo Taryba šios rezoliucijos 12 punkte nurodė, kad visos valstybės turėtų įšaldyti asmenims ir subjektams, kurie, kaip nustatyta, dalyvauja Irano branduolinių ginklų platinimo programoje, yra tiesiogiai su ja susiję arba teikia jai paramą, priklausančias arba jų kontroliuojamas lėšas, kitą finansinį turtą ir ekonominius išteklius. Šis lėšų įšaldymas taip pat turėtų būti taikomas jų vardu veikiantiems arba jų vadovaujamiems asmenims ir subjektams, taip pat jiems nuosavybės teise priklausantiems arba jų kontroliuojamiems (įskaitant neteisėtomis priemonėmis) subjektams.

2 Apeliantės yra *Islamic Republic of Iran Shipping Lines* (toliau – IRISL) ir 10 kitų subjektų (toliau – 10 bendrovių). Jos visos yra Irano bendrovės, išskyrus *IRISL Europe GmbH*, kuri yra Vokietijos bendrovė. Jos visos vykdo veiklą jūrų transporto sektoriuje. Jų pavadinimai pateikti šios išvados įvadiniame puslapyje ir jų čia nekartosiu. IRISL ir 10 bendrovių toliau kartu vadinamos apeliantėmis.

3 2017 m. vasario 17 d. Sprendimas bylose T-14/14 ir T-87/14, EU:T:2017:102 (toliau – skundžiamas sprendimas).

4 2013 m. lapkričio 26 d. Tarybos sprendimas 2013/685/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/413/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Iranui (OL L 316, 2013, p. 46), ir 2013 m. lapkričio 26 d. Tarybos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 1203/2013, kuriuo įgyvendinamas Reglamentas (ES) Nr. 267/2012 dėl ribojamųjų priemonių Iranui (OL L 316, 2013, p. 1). Toliau kartu šie aktai vadinami 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktais.

5 2013 m. spalio 10 d. Tarybos sprendimas 2013/497/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/413/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Iranui (OL L 272, 2013, p. 46), ir 2013 m. spalio 10 d. Tarybos reglamentas (ES) Nr. 971/2013, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 267/2012 dėl ribojamųjų priemonių Iranui (OL L 272, 2013, p. 1). Toliau kartu šie teisės aktai vadinami 2013 m. kriterijais.

6 Žr. aštuntą konstatuojamąją dalį ir 2 dalį. Trumpa tarptautinės teisės, taikytinos kalbant apie branduolinių ginklų platinimą, apžvalga pateikta 2013 m. lapkričio 28 d. Sprendimo *Taryba / Manufacturing Support & Procurement Kala Naft*, C-348/12 P, EU:C:2013:776 (toliau – Sprendimas *Kala Naft*), 2 ir paskesniuose punktuose.

7. 2007 m. kovo 24 d. Saugumo Taryba priėmė Rezoliuciją 1747 (2007). Šios rezoliucijos 5 punkte nurodyta, kad „Iranui draudžiama tiesiogiai ar netiesiogiai iš savo teritorijos arba per savo piliečius ar su jo valstybės vėliava plaukiojančius laivus arba skraidančius orlaivius tiekti, parduoti ar perduoti ginklus ir su jais susijusią techniką ir kad visos valstybės turi uždrausti savo piliečiams įsigyti šiuos objektus iš Irano, iš su Irano vėliava plaukiojančių laivų ar skraidančių orlaivių, nesvarbu, ar šie objektai yra Irano kilmės“ (toliau – ginklų embargas).

8. 2008 m. kovo 3 d. Saugumo Taryba priėmė Rezoliuciją 1803 (2008). 11 punktu visos šalys buvo raginamos tikrinti į Iraną ir iš jo siunčiamus orlaivių ir laivų krovinius, kuriuos nuosavybės teise valdo arba kontroliuoja *Iran Air Cargo* arba IRISL, jeigu yra pagrįstų priežasčių manyti, kad tokie orlaiviai arba laivai gabena pagal šią rezoliuciją, Rezoliuciją 1737 (2006) arba Rezoliuciją 1747 (2007) draudžiamas prekes.

9. 2010 m. birželio 9 d. Rezoliucija 1929 (2010) Saugumo Taryba nustatė IRISL keletą papildomų priemonių. Visų pirma, šios rezoliucijos 14–22 punktais Rezoliucijoje 1737 (2006) nurodytų lėšų įšaldymo priemonių taikymo sritis išplėsta taip, kad ji apimtų ir „III priede nurodytus [IRISL] subjektus, ir jų vardu veikiančius arba jų vadovaujamus asmenis arba subjektus, taip pat jiems nuosavybės teise priklausančius arba jų kontroliuojamus (įskaitant neteisėtomis priemonėmis) subjektus arba subjektus, kurie, kaip nurodė Taryba arba [Jungtinių Tautų sankcijų] komitetas, padėjo jiems apeiti [jos] rezoliucijose nustatytas sankcijas arba pažeisti [jos] rezoliucijų nuostatas“ [7].

10. Nė vienai iš apeliančių nebuvo taikomos Saugumo Tarnybos nustatytos lėšų įšaldymo priemonės.

11. 2015 m. liepos 14 d. tarptautinės bendruomenės atstovai susitarė su Iranu dėl ilgalaikio sprendimo dėl jo branduolinių ginklų platinimo programos (Bendras visapusiškas veiksmų planas, toliau – BVVP). Vienas iš BVVP elementų buvo atleidimas nuo Iranui nustatytų tarptautinių sankcijų. 2015 m. liepos 20 d. Saugumo Taryba Rezoliucija 2231 (2015) patvirtino BVVP.

12. Kiekviena iš Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucijų Europos Sąjungoje įgyvendinta antrinės teisės aktais.

ES teisė

13. 2010 m. birželio 17 d. Europos Vadovų Taryba, siekdama įvykdyti Rezoliucijos 1929 (2010) reikalavimus, priėmė Deklaraciją dėl Irano [8]. 4 punktu Taryba buvo raginama priimti rezoliucijoje nustatytų priemonių įgyvendinimo ir jas *papildančias priemones*, siekiant derybomis išspręsti visus susirūpinimą keliančius neišspręstus klausimus, susijusius su Irano branduolinių ginklų platinimo programa. Šios priemonės turėjo būti nukreiptos į kelis pagrindinius Irano ūkio sektorius, įskaitant „Irano *transporto sektorių*, visų pirma [IRISL] ir jos dukterines bendroves“ [9].

7 Be to, Saugumo Taryba įgaliojo visas valstybes areštuoti jos ankstesnėmis rezoliucijomis uždraustus objektus ir jais disponuoti; uždraudė teikti bunkeriavimo paslaugas Irano subjektams priklausantiems arba jų pagal sutartis valdomiems laivams; pareikalavo iš valstybių pateikti visą turimą informaciją apie IRISL vykdomus perleidimus arba veiklą, kuria galėtų būti siekiama apeiti Saugumo Tarybos rezoliucijas, ir nurodė, kad valstybės privalo reikalauti iš savo piliečių būti budriems, kai šie užmezga verslo santykius, be kita ko, su IRISL ir su ja susijusiais subjektais.

8 Tą dieną Europos Vadovų Tarybos priimtų išvadų II priedas (dokumento Nr. EUCO 3/10).

9 Išskirta mano.

Pirmasis apeliančių įtraukimas į sąrašą 2010 m.

14. 2010 m. liepos 26 d. Sprendimu 2010/413/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Iranui, kuriuo panaikinama Bendroji pozicija 2007/140/BUSP (OL L 195, 2010, p. 39), Taryba, remdamasi šia deklaracija, nustatė papildomų ribojamųjų priemonių. 20 straipsnio 1 dalies b punkte buvo nustatyta pareiga taikyti lėšų įšaldymą subjektams, „tiesiogiai <…> susijusiems ar teikiantiems <…> paramą [Irano branduolinių ginklų platinimo programai]“, „subjektams, kurie padėjo nurodytiems asmenims ar subjektams išvengti [Saugumo Tarybos rezoliucijų] <…> 1737 (2006), <…> 1747 (2007), <…> 1803 (2008) ir <…> 1929 (2010) <…> nuostatų taikymo arba jas pažeisti“, ir „[IRISL] <…> subjektams, ir jiems priklausantiems arba jų kontroliuojamiems, arba jų vardų veikiantiems subjektams“, kaip nurodyta II priede. Šiuo sprendimu apeliančių pavadinimai buvo įtraukti į II priedo sąrašą.

15. IRISL buvo įtraukta į Sprendimo 2010/413 II priedo sąrašą remiantis šiais pagrindais: „IRISL dalyvavo vežant karinius krovinius, be kita ko, oficialiai uždraustus krovinius iš Irano. Trys tokie incidentai buvo susiję su pažeidimais, apie kuriuos pranešta JT Saugumo Tarybos sankcijų Iranui komitetui. IRISL ryšys su ginklų platinimu buvo toks, kad [Saugumo Taryba] paragino valstybes tikrinti IRISL laivus, jei yra pagrįstų priežasčių manyti, kad laivas gabena uždraustas prekes, nurodytas [Saugumo Tarybos] rezoliucijose 1803 ir 1929.“ Kitos apeliantės buvo įtrauktos į sąrašą todėl, kad jos nuosavybės teise priklausė IRISL, buvo jos kontroliuojamos arba veikė jos vardu.

16. Tą pačią dieną, siekdama, kad šis sprendimas turėtų galią *erga omnes*, Taryba priėmė 2010 m. liepos 26 d. Įgyvendinimo reglamentą (ES) Nr. 668/2010, kuriuo įgyvendinama Reglamento Nr. 423/2007 7 straipsnio 2 dalis (OL L 195, 2010, p. 25), kuriuo apeliančių pavadinimai buvo įtraukti į 2007 m. balandžio 19 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 423/2007 dėl ribojančių priemonių Iranui (OL L 103, 2007, p. 1) (toliau – 2010 m. įtraukimo į sąrašus aktai) V priedo sąrašą. Taigi, nuo 2010 m. liepos 26 d. apeliančių lėšos buvo faktiškai įšaldytos. Tarybos nurodyti įtraukimo į sąrašą pagrindai buvo iš esmės tokie patys, kaip nurodyti įtraukiant apeliantes į Sprendimo 2010/413 II priedą.

Pirmasis procesas Bendrajame Teisme

17. 2010 m. spalio 8 d. apeliantės pareiškė Bendrajam Teismui ieškinį[10], kuriuo prašė panaikinti sprendimą įtraukti jų pavadinimus į Sprendimo 2010/413 II priedą ir Reglamento Nr. 423/2007 V priedą.

18. 2013 m. rugsėjo 16 d. Sprendimu *Islamic Republic of Iran Shipping Lines ir kt. / Taryba*[11] Bendrasis Teismas panaikino Tarybos sprendimo 2010/413 II priedą ir susijusius aktus tiek, kiek jie susiję su ieškovėmis toje byloje, dėl trijų pagrindinių priežasčių. Pirma, Bendrasis Teismas konstatavo, kad Taryba nepakankamai motyvavo savo teiginį, kad savo veiksmais, kuriais yra kaltinama, IRISL *padėjo į sąrašą įtrauktam asmeniui, subjektui ar įstaigai pažeisti* taikytinas ES teisės aktų ir Saugumo Tarybos rezoliucijų *nuostatas*, kaip tai suprantama pagal Sprendimo 2010/413 20 straipsnio 1 dalies b punktą. Antra, Taryba neįrodė, kad, tris kartus veždama karinius krovinius ir taip pažeisdama Saugumo Tarybos rezoliucijos 1747 (2007) 5 straipsnyje numatytą draudimą, IRISL *teikė paramą* platinant branduolinius ginklus, kaip tai suprantama pagal Sprendimo 2010/413 20 straipsnio 1 dalies b punktą ir Reglamento Nr. 423/2007 7 straipsnio 2 dalį. Trečia, net jeigu būtų daroma prielaida, kad kitos ieškovės nei IRISL iš tiesų priklausė IRISL arba buvo jos kontroliuojamos, arba veikė jos vardu, tai nepateisina ribojamųjų priemonių joms nustatymo ir tolesnio taikymo, nes IRISL nebuvo pripažinta subjektu, teikusiu paramą platinant branduolinius ginklus.

19. Bendrasis Teismas paliko galioti panaikintų aktų padarinius iki jo sprendimui apskųsti nustatyto termino pabaigos, t. y. iki 2013 m. lapkričio 26 d.

10 Jos pareiškė jį kartu su šešiomis kitomis ieškovėmis, kurios nėra šios bylos šalys, todėl jų pavadinimai čia nekartojami.

11 Sprendimas byloje T-489/10, EU:T:2013:453 (toliau – 2013 m. Bendrojo Teismo sprendimas).

Įtraukimo į sąrašus kriterijų pakeitimas 2013 m.

20. 2013 m. spalio 10 d. Tarybos sprendimu 2013/497/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/413 (OL L 272, 2013, p. 46), Taryba nustatė naujų kriterijų ir taip išplėtė Sprendimo 2010/413 20 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytų lėšų įšaldymo priemonių taikymo sritį *ratione personae*. Atsižvelgiant į šiuos kriterijus, jos imtos taikyti „asmenims ir subjektams, kurie patys apėjo ar pažeidė <…> [Saugumo Tarybos rezoliucijų] <…> 1737 (2006), <…> 1747 (2007), <…> 1803 (2008) ir <…> 1929 (2010) ar šio sprendimo nuostatas“, ir „asmenims ir subjektams, teikiantiems draudimo ar kitas svarbias paslaugas <…> [IRISL] arba [jai] priklausantiems ar [jos] kontroliuojamiems arba [jos] vardu veikiantiems subjektams“.

21. Siekdama įgyvendinti šiuos pokyčius Taryba 2013 m. spalio 10 d. Reglamentu (ES) Nr. 971/2013, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas Nr. 267/2012 (OL L 272, 2013, p. 1)[12], iš dalies pakeitė pastarojo teisės akto 23 straipsnio 2 dalies b ir e punktus. Po šio pakeitimo pagal tą nuostatą į IX priedą turėjo būti įtraukiami asmenys, subjektai ir įstaigos ir jiems turėjo būti taikomas lėšų įšaldymas, kai nustatoma, kad:

„b) tai yra fizinis arba juridinis asmuo, subjektas arba įstaiga, kuri apėjo ribojamųjų priemonių taikymą arba jas pažeidė arba kuri padėjo į sąrašą įtrauktam asmeniui, subjektui ar įstaigai apeiti šio reglamento, Tarybos sprendimo [2010/413] arba [Saugumo Tarybos rezoliucijų] <…> 1737 (2006), <…> 1747 (2007), <…> 1803 (2008) ir <…> 1929 (2010) nuostatų taikymą arba jas pažeisti;

<…>

e) tai yra [IRISL] priklausantis arba jos kontroliuojamas juridinis asmuo, subjektas ar įstaiga, arba jos vardu veikiantis fizinis arba juridinis asmuo, subjektas arba įstaiga arba IRISL, arba vienam ar daugiau jos narių priklausančiam arba jos kontroliuojamam subjektui draudimo ar kitas svarbias paslaugas teikiantis fizinis ar juridinis asmuo, subjektas arba įstaiga.“

Pakartotinis apeliančių įtraukimas į sąrašą 2013 m.

22. 2013 m. spalio 22 d. raštu Taryba pranešė IRISL mananti, kad ši dalyvavo gabenant su ginklais susijusius objektus iš Irano ir taip pažeidė Saugumo Tarybos rezoliucijos 1747 (2007) 5 straipsnį, todėl ji atitinka Sprendimo 2010/413 20 straipsnio 1 dalies b punkte ir Reglamento Nr. 267/2012 23 straipsnio 2 dalies b punkte nustatytą kriterijų, siejamą su asmenimis ir subjektais, apėjusiais ar pažeidusiais tam tikras Saugumo Tarybos rezoliucijas (toliau – rezoliucijų pažeidimo kriterijus). Taryba pranešė IRISL apie savo ketinimą pakartotinai įtraukti jos pavadinimą į asmenų ir subjektų, kuriems taikomos ribojamosios priemonės, sąrašus, esančius Sprendimo 2010/413 II priede ir Reglamento Nr. 267/2012 IX priede (toliau – ginčijami sąrašai).

23. 2013 m. spalio 22 ir 30 d. raštais Taryba pranešė kitoms 10 ieškovių mananti, kad dėl įvairių priežasčių jos taip pat atitinka Sprendimo 2010/413 20 straipsnio 1 dalies b punkte ir Reglamento Nr. 267/2012 23 straipsnio 2 dalies e punkte nustatytus kriterijus (toliau – sąsajų su IRISL kriterijus). Taip ji 10 bendrovių pranešė apie savo ketinimą pakartotinai įtraukti jų pavadinimus į ginčijamus sąrašus.

24. 2013 m. lapkričio 26 d. Tarybos sprendimu 2013/685/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/413/BUSP (OL L 316, 2013, p. 46) apeliančių pavadinimai buvo pakartotinai įtraukti į Sprendimo 2010/413 II priedo sąrašą.

12 2012 m. kovo 23 d. Tarybos reglamentu (ES) Nr. 267/2012 dėl ribojamųjų priemonių Iranui (OL L 88, 2012, p. 1) buvo pakeistas 2010 m. spalio 25 d. Tarybos reglamentas (ES) Nr. 961/2010 dėl ribojamųjų priemonių Iranui (OL L 281, 2010, p. 1), kuriuo buvo pakeistas Reglamentas Nr. 423/2007.

25. Todėl 2013 m. lapkričio 26 d. Tarybos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 1203/2013, kuriuo įgyvendinamas Reglamentas Nr. 267/2012 (OL L 316, 2013, p. 1), apeliančių pavadinimai buvo pakartotinai įtraukti į Reglamento Nr. 267/2012 IX priede esantį sąrašą.

26. 2013 m. IRISL pakartotinis įtraukimas į sąrašus buvo grindžiamas šiomis aplinkybėmis: „IRISL dalyvavo vežant su ginklais susijusias medžiagas iš Irano, pažeidžiant [Saugumo Tarybos] rezoliucijos 1747 (2007) 5 punktą. 2009 m. JT Saugumo Tarybos sankcijų Iranui komitetui buvo pranešta apie tris aiškius pažeidimus.“

27. 10 bendrovių pavadinimai į ginčijamus sąrašus buvo įtraukti remiantis šiais pagrindais:

– *Hafize Darya Shipping Co*., *Safiran Payam Darya Shipping Co*. ir *Hoopad Darya Shipping Agency* buvo įtrauktos į sąrašus todėl, kad jos „veikė [IRISL] vardu“,

– *Khazar Sea Shipping Lines Co*., *IRISL Europe* ir *Valfajr Shipping Line Co*. buvo įtrauktos į sąrašus todėl, kad jos „nuosavybės teise priklausė IRISL“,

– *Qeshm Marine Services & Engineering Co*. ir *Marine Information Technology Development Co*. buvo įtrauktos į sąrašus todėl, kad jas „kontroliuoja IRISL“,

– *Irano Misr Shipping Co*. buvo įtraukta į sąrašus todėl, kad ji „teikė esmines paslaugas IRISL“, ir

– *Rahbaran Omid Darya Ship Management Co* buvo įtraukta į sąrašus todėl, kad ji „veikė IRISL vardu“ ir „jai teikė esmines paslaugas“.

Antrasis procesas Bendrajame Teisme

28. 2014 m. sausio 6 d. ir vasario 7 d. Bendrojo Teismo kanceliarija gavo apeliančių ieškinius dėl teisės aktų, kuriais jos pakartotai įtraukiamos į sąrašus, panaikinimo (sujungtos bylos T-14/14 ir T-87/14). Šalys dalyvavo 2016 m. liepos 12 d. posėdyje.

29. 2017 m. vasario 17 d. sprendimu, priimtu sujungtose bylose T-14/14 ir T-87/14, Bendrasis Teismas atmetė kaip nepagrįstus ieškinius dėl 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktų panaikinimo, taip pat neteisėtumu grindžiamą prieštaravimą dėl 2013 m. kriterijų ir priteisė iš apeliančių bylinėjimosi išlaidas [13].

BVVP įgyvendinimo priemonės

30. Tuo tarpu siekdama įgyvendinti Rezoliuciją 2231 (2015), Taryba 2015 m. spalio 18 d. priėmė keletą aktų (toliau – BVVP įgyvendinimo aktai), kuriais bendrai visų pirma buvo *sustabdytas* ribojamųjų priemonių taikymas iš dalies pakeisto Sprendimo 2010/413 VI priede (buvęs II priedas) išvardytiems asmenims ir subjektams, be to, jų pavadinimai buvo *išbraukti* iš asmenų ir subjektų, kuriems taikomos ribojamosios priemonės, sąrašo, pateikto Reglamento 267/2012 IX priede [14]. Pagal 2016 m. sausio 16 d. Tarybos sprendimą (BUSP) 2016/37 dėl Sprendimo 2015/1863 taikymo pradžios datos (OL L 111, 2016, p. 1) šie aktai įsigaliojo 2016 m. sausio 16 d.

13 Bendrasis Teismas taip pat kaip nepriimtinus atmetė ieškinius dėl 2013 m. kriterijų panaikinimo. Apeliaciniu skundu skundžiamas sprendimas šiuo požiūriu neginčijamas.

14 Žr. 2015 m. spalio 18 d. Tarybos reglamentą (ES) 2015/1861, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 267/2012 dėl ribojamųjų priemonių Iranui (OL L 274, 2015, p. 1); Tarybos įgyvendinimo reglamento (ES) 2015/1862, kuriuo įgyvendinamas Reglamentas (ES) Nr. 267/2012 dėl ribojamųjų priemonių Iranui, (OL L 274, 2015, p. 161) priedo II skirsnio 105, 125, 128, 129, 142, 155, 239, 251, 264, 265 ir 290 punktus ir 2015 m. spalio 18 d. Tarybos sprendimo (BUSP) 2015/1863, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/413/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Iranui (OL L 274, 2015, p. 174), 1 straipsnio 16 punktą.

Apeliacinis skundas

31. 2017 m. balandžio 27 d. pateiktu apeliaciniu skundu apeliantės Teisingumo Teismo prašo panaikinti skundžiamą sprendimą, panaikinti 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktus pagal SESV 263 straipsnio 4 dalį, pripažinti, kad 2013 m. kriterijai jiems netaikytini dėl SESV 277 straipsnio, ir priteisti iš Tarybos bylinėjimosi išlaidas.

32. Apeliacinį skundą apeliantės grindžia devyniais pagrindais. Juos išnagrinėsiu iš eilės. Prieš tai išnagrinėsiu vieną preliminarų klausimą.

Apeliacinio skundo priimtinumas

Tarybos pareikštas prieštaravimas dėl priimtinumo

33. Taryba iš esmės teigia, kad, kadangi ginčijamų ribojamųjų priemonių taikymas yra sustabdytas ir kadangi siekdama įgyvendinti BVVP Taryba panaikino asmenų, kuriems jos taikomos, sąrašus [15], apeliantės nėra suinteresuotos tęsti apeliacinį procesą. Todėl apeliacinis skundas yra nepriimtinas.

34. Manęs šie argumentai neįtikina.

35. Neginčijama, kad priėmus BVVP ES lygmeniu buvo priimti įsipareigojimai „panaikinti visas <…> sankcijas“ [16] ir nutraukti „visų <…> ekonominių ir finansinių ribojamųjų priemonių“ įgyvendinimą [17], taip pat nutraukti „visų <…> su branduoline sritimi susijusių ekonominių ir finansinių sankcijų įgyvendinimą“ [18]. Tarybos priimtomis priemonėmis, kuriomis įgyvendintas BVVP, *sustabdytas* ribojamųjų priemonių, taikomų Sprendimo 2010/413/BUSP VI priede (buvęs II priedas) nurodytiems asmenims ir subjektams, taikymas ir šių asmenų ir subjektų pavadinimai *išbraukti* iš Reglamento (ES) Nr. 267/2012 IX priede pateikto asmenų ir subjektų sąrašo.

36. Taip pat aišku, kad, jeigu Taryba kada nors ateityje nuspręstų atšaukti taikymo sustabdymą ir pakartotinai įtraukti apeliantes į sąrašus, kad galėtų vėl taikyti šias (arba panašias) priemones, ji turėtų vėl atitinkamai pakeisti šiuos aktus. Akivaizdu, kad apeliantės turėtų teisę ginčyti tuos aktus, kaip jos tai daro ir darė šioje byloje.

37. Aktai, kuriais įgyvendintas BVVP, įsigaliojo 2016 m. sausio 16 d. *ex nunc*. Taigi, jais nepanaikintas poveikis, kurį 2013 m. kriterijai ir 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktai turėjo nuo jų atitinkamo įsigaliojimo iki 2016 m. sausio 15 d. Todėl BVVP įgyvendinimo aktų stabdomasis poveikis neprilygsta Teisingumo Teismo arba Bendrojo Teismo sprendimui dėl panaikinimo arba bet kuriam negaliojimo pripažinimui, kuris taikomas *ex tunc*.

15 Žr. šios išvados 11 ir 30 punktus.

16 Sprendimo 2015/1863 9 konstatuojamoji dalis.

17 Reglamento 2015/1861 5 ir 6 konstatuojamosios dalys.

18 Sprendimo 2015/1863 14 konstatuojamoji dalis.

38. Neseniai byloje *Gul Ahmed Textile Mills / Taryba* pateiktoje išvadoje [19] detaliai išnagrinėjau išlikusio suinteresuotumo pareikšti ieškinį klausimą. Nurodžiau, kad esu prieš perteklinių reikalavimų taikymą suinteresuotumui nustatyti, ir padariau išvadą, kad suinteresuotumo pareikšti ieškinį klausimas turi konstitucinę reikšmę ir jį reikia vertinti plačiau, atsižvelgiant į pagrindinę teisę į veiksmingą teisinę gynybą, įtvirtintą Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje [20]. Šios išvados gali būti taikomos ir šios bylos aplinkybėmis [21].

39. Pagal suformuotą jurisprudenciją, net jeigu ginčijamas aktas nebeturės poveikio ateityje, ieškovas išlieka suinteresuotas, jeigu dėl tokio akto panaikinimo jis gali gauti naudos [22].

40. Kitaip nei byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Bank Mellat / Taryba* [23], šioje byloje nagrinėjamu atveju ginčijamos lėšų įšaldymo priemonės laikotarpiu iki jų taikymo sustabdymo arba atšaukimo galėjo paveikti ne tik teisinę, bet ir faktinę apeliančių padėtį. Todėl iš esmės, jeigu šios priemonės būtų panaikintos, apeliantės galėtų gauti faktinės arba teisinės naudos.

41. Apeliantės nurodo du pagrindus, kuriais grindžia savo suinteresuotumą. Tai interesas atkurti savo reputaciją ir pagrįsti ieškinį dėl žalos atlyginimo. Kiekvieną iš jų išnagrinėsiu iš eilės.

42. *Pirma*, Teisingumo Teismas pripažino, kad ieškovas, prašantis panaikinti reglamentą, kuriuo nustatytos ribojamosios priemonės, galėtų turėti bent neturtinį suinteresuotumą pareikšti ieškinį dėl to, kad dėl galimo panaikinimo galėtų sumažėti, o galbūt ir būti visiškai panaikinta patirta žala reputacijai [24].

43. Kitaip nei byloje *Bank Mellat / Taryba*, šioje byloje nagrinėjamos priemonės savo pobūdžiu yra individualios, o ne sektorinės [25] Tikėtina, jog dėl to apeliantės patiria gėdą, nes šios priemonės rodo, kad tarptautinė bendruomenė *sieja* šias skirtingas faktines situacijas ir Irano branduolinių ginklų platinimo programą. Be to, dėl to, kad taikant ginčijamas ribojamąsias priemones buvo įšaldyta dalis apeliančių lėšų, jos galėjo turėti įtakos apeliančių finansiniam likvidumui, taigi ir jų gebėjimui įvykdyti ankstesnius sutartinius įsipareigojimus.

44. *Antra*, pagal suformuotą jurisprudenciją ieškovas gali likti suinteresuotas jam neigiamą poveikį turinčio akto panaikinimu, jeigu pripažinus aktą neteisėtu ateityje būtų galima pareikšti ieškinį dėl ieškovui ginčijamu aktu padarytos žalos atlyginimo [26].

45. Todėl negaliu sutikti su Tarybos teiginiu, kad, kadangi skundžiamu sprendimu buvo atmesti apeliančių pirmojoje instancijoje pareikšti ieškiniai, jos negali įrodyti, kad Taryba gana šiurkščiai pažeidė ES teisės nuostatą, kuria privatiems asmenims suteikiama teisių [27].

19 C-100/17 P, EU:C:2018:214, 25–49 punktai.

20 OL C 83, 2010, p. 389 (toliau – Chartija). Žr. mano išvados 42 ir 45 punktus.

21 Suinteresuotumo *pareikšti ieškinį* vertinimo kriterijai kaip ieškinio priimtinumo jo pateikimo metu sąlyga neturėtų skirtis nuo kriterijų, į kuriuos atsižvelgiant sprendžiama, ar išlieka suinteresuotumas *tęsti bylą*. Šiuo požiūriu sutinku su generalinio advokato P. Mengozzi požiūriu, išdėstytu jo išvados, pateiktos byloje *Bank Mellat / Taryba*, C-430/16 P, EU:C:2018:345, 28 punkte.

22 Tokiu atveju Teisingumo Teismas privalo įvertinti ieškovo suinteresuotumą pareikšti ieškinį *in concreto*, atsižvelgdamas, be kita ko, į nurodomo neteisėtumo padarinius ir tariamai patirtos žalos pobūdį. Žr. 2015 m. gruodžio 23 d. Sprendimo *Parlamentas / Taryba*, C-595/14, EU:C:2015:847, 18 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją.

23 Po to, kai toje byloje nagrinėjamomis aplinkybėmis buvo panaikintos *individualios* lėšų įšaldymo priemonės, ieškovas užginčijo finansų įstaigoms *bendrai taikomas* priemones. Generalinis advokatas P. Mengozzi nurodė, kad ieškovams vienu metu buvo taikomos abi priemonės ir kad pirmosios (individualios priemonės) turėjo didesnį poveikį jų padėčiai. Todėl jis padarė išvadą, kad ieškovai nebuvo suinteresuoti mažiau griežtų bendrųjų priemonių, dėl kurių jų padėtis faktiškai nepakito, panaikinimu. 2018 m. rugsėjo 6 d. Sprendime (EU:C:2018:668) Teisingumo Teismas sutiko su tokiu vertinimu: žr. 61 ir 62 punktus.

24 Pagal analogiją žr. 2013 m. gegužės 28 d. Sprendimo *Abdulrahim* / *Taryba ir Komisija*, C-239/12 P, EU:C:2013:331, 70–72 punktus.

25 Žr. 2018 m. rugsėjo 6 d. sprendimo, C-430/16 P, EU:C:2018:668, 54–59 punktus.

26 Žr. 1998 m. kovo 31 d. Sprendimo *Prancūzija ir kt. / Komisija*, C-68/94 ir C-30/95, EU:C:1998:148, 74 punktą.

27 Šiuo klausimu žr. 2012 m. balandžio 19 d. Sprendimo *Artegodan / Komisija*, C-221/10 P, EU:C:2012:216, 80 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją. Taip pat žr. generalinio advokato P. Mengozzi išvados, pateiktos byloje *Bank Mellat / Taryba*, C-430/16 P, EU:C:2018:345, 43 punktą.

46. Šis sprendimas nėra galutinis, nes jis šiuo metu yra apskųstas apeliacine tvarka. Kol Teisingumo Teismas nėra priėmęs sprendimo dėl to apeliacinio skundo, atsižvelgiant į skundžiamą sprendimą negalima daryti jokių išvadų dėl šiurkštaus ES teisės pažeidimo arba tokio pažeidimo nebuvimo.

47. Kadangi 2013 m. kriterijus ir 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktus sieja glaudus teisinis ryšys [28], mano ką tik pateikta analizė gali būti taikoma kalbant apie abu nagrinėjamame apeliaciniame skunde nurodytus pagrindus. Nematau priežasčių, dėl kurių suinteresuotumas pareikšti ieškinį dėl bendrai taikomų įtraukimo į sąrašus kriterijų turėtų būti vertinamas kitaip nei suinteresuotumas užginčyti individualias lėšų įšaldymo priemones.

48. Darau išvadą, kad po to, kai 2016 m. sausio 16 d. įsigaliojo BVVP įgyvendinimo aktai, apeliančių suinteresuotumas tęsti bylą Bendrajame Teisme iki skundžiamo sprendimo priėmimo dienos [29] arba pateikti šį apeliacinį skundą nesumažėjo.

Komisijos pareikštas prieštaravimas dėl priimtinumo

49. Komisija teigia, kad apeliacinis skundas nepriimtinas, nes jame daugiausia pakartoti pagrindai ir argumentai, kuriais apeliantės anksčiau rėmėsi Bendrajame Teisme. Todėl jis tėra prašymas iš naujo išnagrinėti ieškinį.

50. Kaip ne kartą nurodė Teisingumo Teismas, apeliaciniame skunde turi būti tiksliai nurodytos sprendimo, kurį prašoma panaikinti, skundžiamos dalys ir teisiniai argumentai, kuriais konkrečiai grindžiamas šis prašymas, – priešingu atveju apeliacinis skundas arba atitinkamas pagrindas yra nepriimtinas. Apeliacinis skundas, kuriame konkrečiai nenurodyta aptariamame sprendime padaryta teisės klaida, šio reikalavimo neatitinka. Taigi, vien abstraktus apeliacinio skundo pagrindų nurodymas neatitinka Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnyje ir Procedūros reglamento 168 straipsnio 1 dalies d punkte įtvirtintų reikalavimų [30].

51. Atrodo, kad kai kurios apeliacinio skundo dalys neatitinka toje jurisprudencijoje nurodytų kriterijų. Tačiau kai kurie išdėstyti argumentai turėtų būti išnagrinėti atidžiau, nes jais keliami principiniai klausimai, kuriuos vertėtų aptarti. Todėl nemanau, kad apeliacinis skundas turėtų būti pripažintas nepriimtinu.

Apeliacinio skundo turinys

52. Apeliantės nurodo du apeliacinio skundo pagrindus.

53. Apeliacinio skundo pirmasis pagrindas susijęs su apeliančių pagal SESV 277 straipsnį ginčijamu 2013 m. kriterijų teisėtumu.

28 Žr. 1986 m. birželio 10 d. Sprendimo *Usinor / Komisija*, 81/85 ir 119/85, EU:C:1986:234, 13 punktą.

29 Pažymėtina, kad tuo metu vyko procesas Bendrajame Teisme. Atsižvelgiant į tai, kad skundžiamas sprendimas buvo priimtas po to, kai įsigaliojo šie aktai, keista, kad Bendrasis Teismas neužsiminė apie šiuos aktus arba apie jų poveikį apeliančių teisinei padėčiai, visų pirma apie jų suinteresuotumui tęsti bylą. Tačiau tai savaime nereiškia, kad skundžiamu sprendimu netinkamai išspręstas apeliančių suinteresuotumo klausimas, nes šis sprendimas neabejotinai, nors ir netiesiogiai, grindžiamas prielaida, kad per visą procesą apeliantės pagrindė tokį suinteresuotumą.

30 Žr. 2017 m. vasario 16 d. Sprendimo *Brandconcern / EUIPO ir Scooters India*, C-577/14 P, EU:C:2017:122, 37 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją.

54. Šį apeliacinio skundo pagrindą apeliantės grindžia penkiais prieštaravimais. Jie siejami su Bendrojo Teismo tariamai padarytomis teisės klaidomis, susijusiomis, pirma, su 2013 m. kriterijų nustatymu be pakankamo teisinio pagrindo, antra, su tariamu *res judicata* galios, teisinio saugumo, teisėtų lūkesčių apsaugos ir *ne bis in idem* principų, taip pat apeliančių teisės į veiksmingą teisinę gynybą pažeidimu, trečia, su piktnaudžiavimu įgaliojimais, ketvirta, su tariamu proporcingumo principo pažeidimu ir, penkta, su tariamu neproporcingu apeliančių pagrindinių teisių apribojimu.

55. Apeliacinio skundo antrasis pagrindas susijęs su apeliančių tiesioginiu 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktų, kuriais jų pavadinimai buvo įtraukti į subjektų, kuriems taikomos individualios lėšų įšaldymo priemonės, sąrašus, teisėtumo ginčijimu pagal SESV 263 straipsnio 4 dalį [31].

56. Šį apeliacinio skundo pagrindą apeliantės grindžia penkiais prieštaravimais. Jie susiję su Bendrojo Teismo tariamai padarytomis teisės klaidomis, susijusiomis, pirma, su akivaizdžiomis vertinimo klaidomis, kai buvo padaryta išvada, kad subjektai atitinka 2013 m. įtraukimo į sąrašus kriterijus; antra, su tariamu apeliančių teisių į gynybą pažeidimu per procedūrą, per kurią jos buvo pakartotinai įtrauktos į sąrašus; trečia, su tariamu *res judicata* galios, teisinio saugumo, teisėtų lūkesčių apsaugos ir *ne bis in idem* principų, taip pat apeliančių teisės į veiksmingą teisinę gynybą pažeidimu ir, ketvirta, su tariamu apeliančių teisių į gynybą pažeidimu.

57. Taigi, trys iš keturių prieštaravimų, kurie sudaro apeliacinio skundo antrąjį pagrindą, sutampa su prieštaravimais, kurie sudaro apeliacinio skundo pirmąjį pagrindą.

58. Tačiau antruoju apeliacinio skundo pagrindu ginčijami aktai yra iš esmės kitokio teisinio pobūdžio. Visų pirma skiriasi jų teisinis pagrindas, taigi, ir Tarybos įgyvendinamos kompetencijos juos priimti pobūdis, taip pat skiriasi Tarybai suteiktos diskrecijos juos priimti apimtis. Taigi, skiriasi ir teisminės kontrolės reikalavimai. Todėl juos išnagrinėsiu atskirai.

Pirmasis apeliacinio skundo pagrindas

Pirmasis prieštaravimas: nėra tinkamo teisinio pagrindo 2013 m. kriterijams nustatyti

59. Skundžiamo sprendimo 60–77 punktuose Bendrasis Teismas nurodė, kad 2013 m. kriterijai nėra savavališki ir jie atitinka proporcingumo principą.

60. Apeliantės teigia, kad Taryba neturėjo teisėto teisinio pagrindo nustatyti 2013 m. įtraukimo į sąrašus kriterijų. Jos neginčija paties teisinio pagrindo *pasirinkimo*. Jos teigia, kad 2013 m. kriterijai nustatyti *išeinant* už teisinio pagrindo, kuriuo jie grindžiami, *taikymo srities ribų*, nes jie neatitinka nurodyto tikslo užbaigti Irano branduolinių ginklų platinimo programą ir nėra jam proporcingi.

61. Apeliantės visų pirma teigia, kad, kadangi Bendrasis Teismas nustatė (sprendimo 101 punkte), jog pagal 2013 m. kriterijus nereikalaujama, kad atitinkamo asmens arba subjekto veikla būtų susijusi su branduolinių ginklų platinimu, šių kriterijų negalima vertinti kaip tinkamų. Be to, jos teigia, kad kriterijus, susijęs su draudimo Iranui prekiauti ginklais (Rezoliucijos 1747 (2007) 5 punktas) pažeidimu, o ne su draudimų platinti branduolinius ginklus (Rezoliucijos 1737 (2006) 7 punktas) pažeidimu, nėra pateisinamas ir proporcingas. Jos taip pat teigia, kad nebuvo teisinio pagrindo nustatyti kriterijaus, susijusio su Saugumo Tarybos rezoliucijų pažeidimu, pagal kurį Taryba įtraukė į sąrašus IRISL. Taigi, Taryba negali teigti, kad sąsajos su IRISL kriterijus yra būtinas, norint išvengti rizikos, kad bus apeitos IRISL taikomos lėšų įšaldymo priemonės.

31 IRISL ir *Irano Misr Shipping Co.* buvo įtrauktos į sąrašus remiantis papildomais kriterijais, o likusiosios apeliantės buvo į juos įtrauktos remiantis anksčiau nustatytais kriterijais. Be to, *Rahbaran Omid Darya Ship Management Co.* taip pat buvo įtraukta į sąrašus remiantis nustatytu nauju kriterijumi.

62. Be to, apeliantės kritikuoja Bendrąjį Teismą už tai, kad šis nenagrinėjo įvairių konkrečių jų pateiktų argumentų. Tie argumentai yra tokie: Taryba neturėjo objektyvių priežasčių keisti įtraukimo į sąrašus kriterijų ir ji nepagrindė tokio pakeitimo; Taryba, be kita ko, neturėjo ginklų gabenimo ryšio su branduolinių ginklų platinimo programa įrodymų ir negalėjo teisėtai daryti prielaidų, jog toks ryšys yra, ypač atsižvelgdama į 2013 m. Bendrojo Teismo sprendimą ir aplinkybę, kad Saugumo Taryba netaikė IRISL jokių ribojamųjų priemonių; taip pat Taryba „perrašė“ esamus kriterijus tik tam, kad „įtrauktų“ IRISL kartu su kitomis apeliantėmis.

63. Pirmiausia pažymėtina, kad kiek tai susiję su priemonėmis, kuriose buvo nustatyti 2013 m. kriterijai, Tarybos sprendimas 2013/497 grindžiamas ESS 29 straipsniu, o Tarybos reglamentas Nr. 971/2013 – SESV 215 straipsniu. Šiomis sutarčių nuostatomis Tarybai suteikti įgaliojimai priimti bendro pobūdžio aktus, kuriais nustatomos nepriklausomos ribojamosios priemonės, skirtingai nuo Saugumo Tarybos konkrečiai rekomenduojamų priemonių. SESV 215 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad Taryba „patvirtina reikiamas priemones“, kad įgyvendintų sprendimus, priimtus remiantis, be kita ko, ESS 29 straipsniu. SESV 215 straipsnio 2 dalimi Tarybai suteikti įgaliojimai patvirtinti ribojamąsias priemones, nukreiptas prieš fizinius ar juridinius asmenis, grupes ar nevalstybinius subjektus. Taigi iš esmės Taryba tikrai turi teisinį pagrindą, kuriuo remdamasi gali priimti subjektų, kaip antai apeliančių, lėšų įšaldymo priemones.

64. Pagal suformuotą jurisprudenciją ES teismai privalo, vykdydami ribojamųjų priemonių teisminę kontrolę, suteikti Tarybai plačią diskreciją *nustatyti bendruosius kriterijus*, pagal kuriuos apibrėžiama asmenų, kuriems gali būti taikomos tokios priemonės, kategorija [32].

65. Tai nereiškia, kad Taryba gali veikti savavališkai. Priemonės teisėtumui gali turėti įtakos aplinkybė, kad tokia priemonė yra *akivaizdžiai netinkama*, palyginti su kompetentingos institucijos siekiamu *tikslu* [33].

66. Nors tokių priemonių *tinkamumo* vertinimo teisminė kontrolė yra taip varžoma, Sąjungos teismai privalo užtikrinti iš esmės išsamią visų Sąjungos aktų teisėtumo kontrolę pagrindinių teisių požiūriu [34].

67. Bendrasis Teismas šią jurisprudenciją taikė teisingai [35]. Suformuotoje Teisingumo Teismo jurisprudencijoje paaiškinta, kad šiomis Iranui taikomomis priemonėmis siekiama *daryti spaudimą* šiai valstybei, kad *ji nutrauktų* su branduolinių ginklų platinimo rizika susijusią veiklą ir branduolinių ginklų siuntimo į taikinį sistemų kūrimo veiklą [36]. Šis tikslas atitinka platesnius ES sutarties tikslus, susijusius su ES santykiais su platesniu pasauliu ir su bendra užsienio ir saugumo politika (toliau – BUSP) [37]. Šis tikslas taip pat turėtų būti vertinamas atsižvelgiant į tikslus, kurių siekiama atitinkamomis Saugumo Tarybos rezoliucijomis, kurių tikslas „užkirsti kelią“ Irano branduolinių ginklų platinimo programos įgyvendinimui ir „sustabdyti“ kai kurias jos dalis, kad būtų išsaugota tarptautinė taika ir saugumas [38].

32 Šiuo klausimu žr. Sprendimo *Kala Naft* 120 punktą ir 2015 m. balandžio 21 d. Sprendimo *Anbouba / Taryba*, C-605/13 P, EU:C:2015:248, 41 punktą.

33 2016 m. kovo 1 d. Sprendimo *National Iranian Oil Company / Taryba* C-440/14 P, EU:C:2016:128, 77 punktas (toliau – Sprendimas *National Iranian Oil Company*).

34 Šiuo klausimu žr. 2014 m. liepos 16 d. Sprendimo *National Iranian Oil Company / Taryba*, T-578/12, nepaskelbtas Rink., EU:T:2014:678, 108 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją. Šis sprendimas buvo patvirtintas apeliacine tvarka Sprendimu *National Iranian Oil Company*.

35 Žr. skundžiamo sprendimo 63 punktą.

36 Žr. Sprendimo *National Iranian Oil Company* 53 punktą, išskirta mano.

37 ESS 3 straipsnio 5 dalyje nurodyta, kad palaikydama šiuos santykius ES turėtų prisidėti prie taikos išsaugojimo, saugumo užtikrinimo, taip pat prie griežto tarptautinės teisės, įskaitant Jungtinių Tautų Chartijos principus, laikymosi ir jos plėtojimo. BUSP turėtų apimti paramą tarptautinės teisės principams (ESS 21 straipsnio 2 dalies b punktas), taikos išsaugojimą, kelio užkirtimą konfliktams ir tarptautinio saugumo stiprinimą pagal Jungtinių Tautų Chartijos tikslus ir principus (ESS 21 straipsnio 2 dalies c punktas).

38 Žr. šios išvados 4 ir paskesnius punktus.

68. Analizuojant lėšų įšaldymo taikymo kriterijų teisėtumą, taip pat būtina atsižvelgti į istorines aplinkybes [39]. Iranui taikomos ribojamosios priemonės bėgant laikui kito. Jos yra prevencinio pobūdžio. Jų taikymo sritis galėjo būti (ir buvo) keletą kartų teisėtai vis labiau plečiama [40], siekiant ištaisyti dėl anksčiau priimtų neveiksmingų priemonių susidariusią situaciją.

69. Aktuose, kuriuose nustatyti 2013 m. kriterijai, lakoniškai nurodyta, kad asmenų ir subjektų nurodymo kriterijai „turėtų būti patikslinti“, tačiau konkrečiai nenurodyta, dėl kokių priežasčių tai turėtų būti daroma [41]. Vis dėlto iš konteksto aišku, jog buvo siekiama *išplėsti* šiuos kriterijus, kad jie *apimtų papildomų kategorijų* asmenis ir subjektus, kad būtų *pasiekti tikslai*, nustatyti sutartyse ir Saugumo Tarybos priimtose rezoliucijose. Atsižvelgiant į jurisprudenciją, galima padaryti išvadą, kad toks tikslas pats savaime nėra neteisėtas [42]. Atmetu apeliančių niekuo nepagrįstą teiginį, kad buvo siekiama neatskleisto tikslo apeiti 2013 m. Bendrojo Teismo sprendimą.

70. Dabar išsamiau išnagrinėsiu, pirma, Saugumo Tarybos rezoliucijų pažeidimo kriterijaus ir, antra, sąsajų su IRISL kriterijaus teisėtumą.

71. Pirmiausia pažymėtina, kad abu šie kriterijai susiję su objektyviomis situacijomis arba aplinkybėmis, o ne su faktiniu ryšiu tarp asmenų ir subjektų, kuriems turi būti taikomos lėšų įšaldymo priemonės, ar su jų faktiniu elgesiu ir pagrindiniu ribojamųjų priemonių tikslu visų pirma užkirsti kelią Irano branduolinių ginklų platinimo programos įgyvendinimui. Teisingumo Teismas iš esmės yra pripažinęs šių kriterijų teisėtumą [43].

Saugumo Tarybos rezoliucijų pažeidimo kriterijus

72. IRISL buvo įtraukta į sąrašus remiantis kriterijumi, siejamu su „asmenimis ir subjektais, apėjusiais ar pažeidusiais [Saugumo Tarybos rezoliucijų] 1737 (2006); <…> 1747 (2007); <…> 1803 (2008) ir <…> 1929 (2010) nuostatas“.

73. Šis kriterijus buvo pridėtas prie jau nustatyto kriterijaus, siejamo su asmenimis ir subjektais, „kurie *padėjo* nurodytiems asmenims ar subjektams apeiti ar pažeisti“ šias nuostatas. Šiuo požiūriu papildymas atrodo labai pagrįstas. Jeigu yra pagrįsta taikyti ribojamąsias priemones asmenims, kurie padėjo kitiems asmenims vykdyti neteisėtą veiklą, tai *a fortiori* pagrįsta tokias priemones taikyti asmenims, kurie patys vykdė neteisėtą veiklą.

74. Nors IRISL buvo įtraukta į sąrašus remiantis tuo, kad ji pažeidė draudimą, susijusį su ginklų embargu, atitinkamose Saugumo Tarybos rezoliucijose dar nustatyta keletas kitų draudimų ir kai kurie iš jų labiau tiesiogiai susiję su dalyvavimu kuriant platinimo programą. Be kita ko, Saugumo Taryba rezoliucija 1737 (2006) paskelbė padidintos rizikos technologijų perleidimo embargą. Be to, Rezoliucija 1747 (2007) ji paskelbė Iranui ginklų embargą.

39 Šiuo klausimu žr. Sprendimo *Kala Naft* 75 punktą ir 2015 m. gruodžio 1 d. Nutarties *Georgias ir kt. / Taryba ir Komisija*, C-545/14 P, nepaskelbta Rink., EU:C:2015:791, 33 punktą.

40 Pirmiausia buvo nustatytas kriterijus, pagal kurį tokie asmenys ir subjektai turėjo dalyvauti su branduoliniais ginklais susijusioje veikloje Irane arba būti tiesiogiai su ja susiję (2007 m. balandžio 19 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 423/2007 dėl ribojančių priemonių Iranui (OL L 103, 2007, p. 1) 7 straipsnio 2 dalis). Šis kriterijus pirmą kartą išplėstas 2010 m. (Reglamento Nr. 961/2010 (OL L 88, 2010, p. 1) 16 straipsnio 2 dalis). Vėliau jis buvo dar kelis kartus išplėstas.

41 Žr. Tarybos sprendimo 2013/497 2 konstatuojamąją dalį ir Tarybos reglamento Nr. 971/2013 2 konstatuojamąją dalį.

42 Pagal analogiją žr. Sprendimo *National Iranian Oil Company* 80 punktą.

43 Žr. 2012 m. kovo 13 d. Sprendimo *Tay Za* / *Taryba*, C-376/10 P, EU:C:2012:138, 55 punktą (kai kurių įmonių vadovai, susiję su atitinkamų trečiųjų šalių vadovais); 2016 m. rugsėjo 22 d. Sprendimo *NIOC ir kt. / Taryba*, C-595/15 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2016:721, 89 ir 90 punktus („nuosavybės teise priklauso [asmeniui, kuriam taikomos ribojamosios priemonės] arba yra jo kontroliuojamas“) ir 2017 m. kovo 28 d. Sprendimo *Rosneft*, C-72/15, EU:C:2017:236, 82 ir paskesnius punktus (subjektai, vykdantys ekonominę veiklą konkrečiame sektoriuje).

75. Iš tiesų negalima nustatyti tiesioginio šių dviejų rezoliucijų ir branduolinių ginklų platinimo programos ryšio. Todėl Bendrasis Teismas teisingai konstatavo, kad pagal Saugumo Tarybos rezoliucijų pažeidimo kriterijų nebūtina, kad atitinkamo subjekto veiklą ir tą programą sietų toks ryšys [44]. Tačiau ši išvada pati savaime nereiškia, kad to kriterijaus pasirinkimas yra netinkamas arba savavališkas.

76. Bendrasis Teismas teisingai nustatė, jog Rezoliucija 1947 (2007) buvo siekiama užtikrinti, kad Irano branduolinė programa būtų naudojama tik taikiais tikslais, ir užkirsti kelią Irano vykdomai padidintos rizikos technologijų, kuriomis remiamos jo branduolinės ir raketų programos, kūrimo veiklai [45]. Atsižvelgdama į Iranui taikomų priimtų ribojamųjų priemonių prevencinį pobūdį [46] Taryba galėtų pagrįstai manyti, kad iš prekybos ginklais gaunamos pajamos galėtų būti tiesiogiai arba netiesiogiai naudojamos siekiant teikti Irano vyriausybei įvairaus pobūdžio išteklių arba priemonių, kad ji galėtų toliau įgyvendinti šią programą [47]. Žinodama, kad ekonominiai ištekliai galėtų būti panaudoti prisidėti prie branduolinių ginklų platinimo Irane [48], Taryba taip pat galėjo pagrįstai manyti, jog pažeidžiant ginklų embargą gali būti remiama arba skatinama ši programa.

77. Pagal Rezoliuciją 1747 (2007) valstybės iš tiesų nėra įpareigotos įšaldyti asmenų arba subjektų, pažeidžiančių ginklų embargą, lėšas, bet raginamos atidžiai stebėti tokius atvejus. Tačiau atsižvelgiant į šią rekomendaciją negalima daryti išvados, kad šių subjektų lėšų įšaldyti nereikia [49], o juo labiau kad tokia įšaldymo priemonė yra aiškiai netinkama norint užtikrinti tokio embargo veiksmingumą.

78. Todėl Tarybos suformuluotas lėšų įšaldymo taikymo kriterijus, nustatytas darant prielaidą, kad ginklų embargo pažeidimas ir platinimo programa gali būti susiję, nėra nei nepagrįstas, nei pernelyg platus, nepaisant to, kad į tokio kriterijaus taikymo sritį patenkančio subjekto konkretus elgesys nebūtinai gali būti faktiškai tiesiogiai arba netiesiogiai susijęs su šia programa [50]. Toks politinis pasirinkimas *a priori* neatrodo akivaizdžiai netinkamas arba savavališkas, atsižvelgiant į atitinkamas Saugumo Tarybos rezoliucijas ir į ypatingą tarptautinės taikos ir saugumo išsaugojimo svarbą.

79. Galiausiai, šio kriterijaus taikymo sritis neribojama ginklų embargo pažeidimais ir juo siekiama užtikrinti, kad būtų laikomasi visų atitinkamų Saugumo Tarybos rezoliucijų nuostatų. Priešingai, nei teigia apeliantės, taip suformuluotas kriterijus atitinka Iranui taikomų ribojamųjų priemonių sistemos tikslus. O kriterijus, apimantis vien tiesiogiai su platinimu susijusius pažeidimus, tačiau paliekantis nuošalyje kitus atitinkamomis Saugumo Tarybos priimtomis nuostatomis nustatytus draudimus, mano manymu, būtų buvęs ne toks tinkamas siekiant šių bendrų tikslų.

80. Todėl darau išvadą, kad apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pirmoji dalis, susijusi su Saugumo Tarybos rezoliucijų pažeidimo kriterijumi, turėtų būti atmesta kaip nepagrįsta.

44 Žr. 2012 m. kovo 13 d. Sprendimo *Melli Bank / Taryba*, C-380/09 P, EU:C:2012:137 (toliau – Sprendimas *Melli Bank*), 40 ir 41 punktus.

45 Žr. skundžiamo sprendimo 67 punktą.

46 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Afrasiabi ir kt.*, C-72/11, EU:C:2011:874, 44 punktas.

47 Žr. Sprendimo *Kala Naft* 83 punktą ir Sprendimo *National Iranian Oil Company* 80 punktą.

48 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Afrasiabi ir kt.*, C-72/11, EU:C:2011:874, 47 punktas.

49 Pagal analogiją žr. Sprendimo *Melli Bank* 57 punktą.

50 Pagal analogiją žr. Sprendimo *National Iranian Oil Company* 86 punktą. Taip pat žr. 2015 m. gruodžio 1 d. Nutarties *Georgias ir kt. / Taryba ir Komisija*, C-545/14 P, nepaskelbta Rink., EU:C:2015:791, 34 punktą ir 2017 m. balandžio 4 d. Nutarties *Sharif University of Technology / Taryba*, C-385/16 P, nepaskelbta Rink., EU:C:2017:258, 59–61 punktus.

Sąsajų su IRISL kriterijus

81. 10 bendrovių buvo įtraukta į sąrašus remiantis kriterijais, iš esmės susijusiais su asmenimis ir subjektais, kurie: i) nuosavybės teise priklauso IRISL arba yra jos kontroliuojami, ii) veikia IRISL vardu arba iii) teikia IRISL svarbias paslaugas [51].

82. Sąsajų su IRISL kriterijus, kaip ir Saugumo Tarybos rezoliucijų pažeidimo kriterijus, nustatytas nedarant prielaidos, kad subjektų, kurie turi būti įtraukti į sąrašus, konkretus elgesys yra kaip nors susijęs su branduolinių ginklų platinimo programa. Iš tiesų aplinkybė, kad subjektas nuosavybės teise priklauso IRISL arba yra jos kontroliuojamas, visiškai nesusijusi su atitinkamų subjektų konkrečiu elgesiu. Tai objektyvi nuo jų nepriklausanti aplinkybė.

83. Tačiau vien dėl to šis kriterijus netampa neteisėtas. Atsižvelgiant į jurisprudenciją akivaizdu, kad, kai įšaldomos *asmens arba subjekto, kuriam taikomos ribojamosios priemonės*, lėšos, išlieka nemaža rizika, kad toks asmuo arba subjektas darys spaudimą jam nuosavybės teise priklausantiems, jo kontroliuojamiems arba jam priklausantiems subjektams tam, kad *apeitų* jam taikomų priemonių poveikį. Todėl įšaldyti tokių subjektų lėšas reikia ir yra tinkama, siekiant užtikrinti nustatytų priemonių veiksmingumą ir garantuoti, kad šios priemonės nebus apeinamos [52].

84. Ši jurisprudencija susijusi su rizika, kad bus apeinamos lėšų įšaldymo priemonės, taikomos asmenims, *kurie patys dalyvavo* teikiant paramą branduolinių ginklų platinimo programai. Priešingai, nei nurodo apeliantės, manau, kad tokia rizika neabejotinai kyla ir dėl kitų kriterijų, įskaitant tuos, kaip antai nagrinėjami šioje byloje, kurie nustatyti nedarant prielaidos, kad subjektų, kurie turi būti įtraukti į sąrašus, konkretus elgesys yra kaip nors susijęs su branduolinių ginklų platinimo programa. Tačiau ši jurisprudencija taikoma *tik* jeigu ginčijamos ribojamosios priemonės taikomos asmenims arba subjektams, kurie nuosavybės teise priklauso asmenims, *kuriems tokios priemonės jau taikomos*, yra jų kontroliuojami arba kitaip su jais susiję [53].

85. Kai buvo nustatyti 2013 m. kriterijai, pati IRISL *jau buvo* taikomos tokios lėšų įšaldymo priemonės [54]. Taigi, iš esmės ginčijamas kriterijus galėtų būti pateisinamas būtinybe neleisti apeiti tokių priemonių.

86. Tačiau aktuose, kuriuose nustatyti 2013 m. kriterijai, nepateikta jokių tokio pobūdžio motyvų, pagrindžiančių sąsajų su IRISL kriterijų. Tokių motyvų nepateikta ir Tarybos sprendime 2010/413/BUSP, kuriame Taryba pirmą kartą nustatė pradinę (siauresnės apimties) sąsajų su IRISL kriterijaus versiją [55]. Todėl galima *daryti tik prielaidą*, kad Taryba šį kriterijų pateisino būtinybe neleisti apeiti jos ankstesnių IRISL nustatytų priemonių.

51 Žr. šios išvados 20–27 punktus. Pažymėtina, kad atitinkamas kriterijus Tarybos reglamente Nr. 971/2013 suformuluotas aiškiai ir nedviprasmiškai, o Tarybos sprendime 2013/497 (jis turėtų būti įgyvendintas pirmuoju teisės aktu) – *ne*. Pastarajame keletą kartų vartojami įvardžiai „jiems“ ir „jų“, kurių reikšmė gali būti aiškinama įvairiai, todėl įvairiai gali būti suprantama ir šio kriterijaus taikymo sritis. Šio argumento toliau neplėtosiu, nes prie apeliacinio skundo pagrindų šis klausimas nekeliamas.

52 Šiuo požiūriu žr. 2013 m. vasario 20 d. Sprendimo *Melli Bank / Taryba*, T-492/10, EU:T:2013:80, 55 punktą; šis sprendimas buvo patvirtintas išnagrinėjus *Melli Bank* pateiktą apeliacinį skundą.

53 Žr. Sprendimo *Melli Bank* 39 ir 75–79 punktus; taip pat 2013 m. vasario 20 d. Sprendimo *Melli Bank / Taryba*, T-492/10, EU:T:2013:80, 55 ir 56 punktus.

54 Žr. šios išvados 14–19 punktus. Nors Bendrasis Teismas konstatavo, kad 2010 m. IRISL buvo įtraukta į sąrašus neteisėtai, jis paliko šį įtraukimą galioti iki 2013 m. lapkričio 26 d. (žr. 2013 m. Bendrojo Teismo sprendimo 82 punktą). Todėl galima daryti išvadą, kad 2013 m. kriterijų priėmimo dieną IRISL priklausančios lėšos buvo įšaldytos ir todėl Taryba galėjo pateisinti kriterijų, skirtą neleisti apeiti šios taikomos priemonės, net jeigu tai būtų aktualu tik šiek tiek ilgiau nei vieną mėnesį.

55 Tiesa, šio sprendimo 7 konstatuojamojoje dalyje yra pateikti įtraukimo į sąrašą pagrindai, nurodyti to sprendimo 20 straipsnio 1 dalies a punkte, kurie Tarybai leidžia įšaldyti Saugumo Tarybos rezoliucijos 1929 (2010) III priede *nurodytų IRISL subjektų* lėšas. Tačiau šiame priede nėra nurodyta nė viena iš apeliančių (žr. šios išvados 9 ir 10 punktus). Ši šio sprendimo konstatuojamoji dalis akivaizdžiai negali būti jo 20 straipsnio 1 dalies b punkto, kuriame nustatoma papildoma ES ribojamųjų priemonių, taikomų kitiems subjektams (įskaitant apeliantes), sistema, pagrindas.

87. SESV 296 straipsnio antroje pastraipoje, be kita ko, nurodyta, kad Europos Sąjungos teisės aktuose nurodomi juos priimti paskatinę motyvai. Priemonę priėmusios ES institucijos motyvai turi būti aiškiai ir nedviprasmiškai atskleisti tokiu būdu, kad Teisingumo Teismas galėtų įgyvendinti jam suteiktus kontrolės įgaliojimus [56]. Pagal suformuotą jurisprudenciją tai, ar sprendimo motyvacija atitinka SESV 296 straipsnio reikalavimus, turi būti vertinama atsižvelgiant ne tik į jo *tekstą*, bet ir į *priėmimo aplinkybes* [57].

88. Kaip ką tik pažymėjau, *tekste* nėra nieko, kas pateisintų su IRISL susijusį kriterijų. 2013 m. kriterijų *priėmimo aplinkybes* šioje išvadoje jau paaiškinau [58].

89. Kai Taryba nustatinėjo 2013 m. kriterijus, ji turėjo žinoti toliau nurodomus dalykus. Pirma, kad Saugumo Tarybos nustatytos ribojamosios priemonės nebuvo taikomos IRISL arba kuriai nors iš 10 bendrovių. Antra, nors Taryba anksčiau rėmėsi trimis IRISL įvykdytų Saugumo Tarybos rezoliucijos 1747 (2007) pažeidimų atvejais, ji nepateikė pakankamai IRISL paramos branduolinių ginklų platinimo programai įrodymų [59]. Trečia, Taryba nepateikė įrodymų dėl to, kad IRISL faktiškai yra Irano valstybės institucija, t. y. subjektas, kuris dalyvauja įgyvendinant viešąją valdžią ar kuris teikia viešąją paslaugą kontroliuojamas valdžios institucijų [60]. Taigi, Taryba negalėjo remtis numanomais tam tikro pobūdžio ryšiais, kurie siejo IRISL ir Irano valstybę arba jo branduolinių ginklų platinimo programą, kad pateisintų sąsajų su IRISL kriterijų, ypač atsižvelgiant į tai, kad taikytinuose teisės aktuose nėra jokių su tuo susijusių nuostatų [61].

90. Kai Taryba nustatinėjo 2013 m. kriterijus, ji galėjo aiškiai atsižvelgti į tai, kad IRISL buvo didžiausia Irane veikianti jūrų transporto bendrovė [62] ir kad Europos Vadovų Taryba buvo paraginusi Tarybą nustatyti ribojamąsias priemones, be kita ko, „Irano *transporto sektoriui*, visų pirma [IRISL] ir jos dukterinėms bendrovėms“ [63]. Tačiau atitinkamuose Tarybos priimtuose aktuose nėra jokios informacijos apie motyvus, kuriais faktiškai buvo remtasi pagrindžiant sąsajos su IRISL kriterijaus nustatymą. Tai yra akivaizdus SESV 296 straipsnyje nustatytos pareigos motyvuoti pažeidimas. Dėl jo Teisingumo Teismas negali pasinaudoti įgaliojimais vykdyti teisminę kontrolę ir išnagrinėti, ar ginčijamas kriterijus yra tinkamas ir proporcingas atsižvelgiant į juo siekiamus tikslus. To nekonstatavęs Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą.

91. Todėl reikėtų pritarti apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pirmajam prieštaravimui ir šia apimtimi panaikinti skundžiamą sprendimą. Atitinkamai, sąsajų su IRISL kriterijus yra netinkamas. Kadangi 10 bendrovių pakartotinis įtraukimas į sąrašus 2013 m. kaip tik ir buvo grindžiamas šiuo kriterijumi, šis įtraukimas taip pat turi būti panaikintas.

56 Žr., be kita ko, 2015 m. birželio 18 d. Sprendimo *Estija / Parlamentas ir Taryba*, C-508/13, EU:C:2015:403, 60 punktą ir 2016 m. kovo 3 d. Sprendimo *Ispanija / Komisija*, C-26/15 P, EU:C:2016:132, 30 ir 31 punktus.

57 Šiuo klausimu žr. 1990 m. vasario 14 d. Sprendimo *Delacre ir kt. / Komisija*, C-350/88, EU:C:1990:71, 16 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir Sprendimo *Taryba / Bamba*, C-417/11 P, EU:C:2012:718, 53 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją.

58 Žr. šios išvados 4–19 punktus.

59 Žr. 2013 m. Bendrojo Teismo sprendimo 67 punktą.

60 2013 m. sausio 29 d. Sprendimo *Bank Mellat / Taryba*, T-496/10, EU:T:2013:39, 42 punktas. Atlikdamas analizę teismas atsižvelgė į Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimo *Islamic Republic of Iran Shipping Lines prieš Turkiją*, ECLI:CE:ECHR:2007:1213JUD004099898, 79 ir 80 punktus.

61 Žr. 2014 m. birželio 4 d. Sprendimo *Sedghi ir Azizi / Taryba*, T-66/12, nepaskelbtas Rink., EU:T:2014:347, 69 punktą.

62 Žr. 2013 m. Bendrojo Teismo sprendimo 21 punktą.

63 Žr. šios išvados 13 punktą.

Antrasis prieštaravimas: 2013 m. kriterijų nustatymas tariamai pažeidė „*res judicata*“ galios, teisinio saugumo, teisėtų lūkesčių apsaugos ir „*ne bis in idem*“ principus, taip pat apeliančių teisę į veiksmingą teisinę gynybą

92. Skundžiamo sprendimo 79–90 punktuose Bendrasis Teismas konstatavo, kad 2013 m. kriterijai atitinka *res judicata* galios, teisinio tikrumo, teisėtų lūkesčių apsaugos ir *ne bis in idem* principus ir kad jais nepažeista apeliančių teisė į veiksmingą teisinę gynybą.

Pirmoji dalis. „Res judicata“ galios principas

93. Apeliantės teigia, kad Bendrasis Teismas nepripažino, jog, kai Taryba nustatė 2013 m. kriterijus, ji apėjo 2013 m. Bendrojo Teismo sprendimą. Taip Bendrasis Teismas esą pažeidė *res judicata* galios principą.

94. *Res judicata* galios sąvoka skirtingų šalių nacionalinės teisės kontekste gali būti suprantama skirtingai. Tačiau akivaizdu, kad, kalbant apie ES teisę, dėl to, kad sprendimui taikomas *res judicata* galios principas, kyla kliūčių pareikšti ieškinį, jeigu procese, kuriame priimtas aptariamas sprendimas, dalyvavo tos pačios šalys, ginčas kilo dėl to paties dalyko ir jis grindžiamas tomis pačiomis aplinkybėmis [64]. *Res judicata* galia taikoma tik toms faktinėms ir teisinėms aplinkybėms, kurios *iš tikrųjų* ar *neišvengiamai* buvo išnagrinėtos aptariamame teismo sprendime [65].

95. Vis dėlto atrodo, kad apeliančių argumentas susijęs su platesniu klausimu, ar Taryba neviršijo savo diskrecijos, kai įgyvendino tą sprendimą.

96. Anksčiau priimtas sprendimas gali paveikti ES teisės aktų leidėjo požiūrį tik labai retais ir specifiniais atvejais. Šioje byloje nagrinėjamu atveju taip tikrai nėra.

97. Kiek 2013 m. Bendrojo Teismo sprendimas paveikė galimybes Tarybai veikti pagal ESS 29 straipsnį ir SESV 215 straipsnį?

98. Pagal SESV 266 straipsnį iš institucijos, kurios aktas panaikintas, gali būti reikalaujama imtis būtinų priemonių, kad būtų laikomasi sprendimo, kuriuo tas aktas panaikintas. Kai atitinkama institucija įgyvendina tokį sprendimą, ji turi didelę diskreciją pasirinkti priemones su sąlyga, kad jos turi būti suderinamos su atitinkamo teismo sprendimo *rezoliucine dalimi* ir *motyvais*, kurie yra būtinas jos pagrindas, nes motyvai būtini siekiant tiksliai suprasti *tai, kas išdėstyta* rezoliucinėje dalyje [66].

99. Kitoje išvadoje esu nurodžiusi, kad nors panaikinus neteisėtą aktą atitinkama institucija dažnai priima naują aktą, tai nėra vienintelis galimas būdas įvykdyti teismo sprendimą [67]. Visų pirma, jeigu tam, kad būtų panaikintas Teisingumo Teismo nustatytas neteisėtumas, pakanka panaikinti priimtą aktą, atitinkamai institucijai gali neprireikti imtis jokių papildomų priemonių. Akivaizdu, kad nagrinėjamu atveju būtent taip ir buvo.

100. Aiškinant įprastai, 2013 m. kriterijai buvo nustatyti siekiant pakoreguoti galiojančius bendro pobūdžio kriterijus taip, kad ateityje būtų galima priimti individualias priemones, ir jie taikomi *ex nunc* [68]. Todėl apeliantės klysta, kai teigia, kad 2013 m. kriterijų ir 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktų tikslas arba pasekmė buvo jų pavadinimų įtraukimas į subjektų, kuriems taikomos lėšų įšaldymo priemonės, sąrašus atgaline data (*ex tunc*).

64 2010 m. birželio 25 d. Sprendimo *Imperial Chemical Industries / Komisija*, T-66/01, EU:T:2010:255, 196–198 punktai.

65 1996 m. lapkričio 28 d. Sprendimo *Lenz / Komisija*, C-277/95 P, EU:C:1996:456, 50 punktas.

66 2018 m. kovo 15 d. Sprendimo *Deichmann*, C-256/16, EU:C:2018:187, 87 punktas, išskirta mano.

67 Žr. mano išvados, pateiktos byloje *Komisija / McBride ir kt.*, C-361/14 P, EU:C:2016:25,70 punktą.

68 Šį argumentą detaliau išnagrinėsiu kartu su apeliacinio skundo antruoju pagrindu šios išvados 117–128 punktuose.

101. Pagal suformuotą jurisprudenciją institucija, kurios priimtas aktas panaikinamas, gali būti priversta *nepriimti tapataus akto*[69]. Ji privalo siekti, kad panaikintą aktą keičiančiame akte nesikartotų *tie patys pažeidimai*, kurie nustatyti teismo sprendime, kuriuo panaikintas pirminis aktas[70]. Be to, ji privalo užtikrinti, kad naujajame teisės akte, priimtame priėmus sprendimą, kuriuo panaikinta ankstesnė priemonė, *nebūtų nuostatų, kurių poveikis būtų tapatus* neteisėtomis pripažintų nuostatų poveikiui[71].

102. Kokiu požiūriu 2013 m. Bendrojo Teismo sprendimas buvo galutinis? Kitaip tariant, kokia yra „res“, kuri Bendrojo Teismo buvo faktiškai „judicata“, taikymo sritis?

103. Tame sprendime Bendrasis Teismas visų pirma konstatavo, jog Taryba *teisiniu požiūriu pakankamai neįrodė*, kad IRISL, tris kartus gabenusi karinę techniką ir taip pažeidusi Saugumo Tarybos rezoliucijos 1747 (2007) 5 straipsnyje numatytą draudimą, suteikė paramą platinant branduolinius ginklus, kaip tai suprantama pagal Sprendimo 2010/413 20 straipsnio 1 dalies b punktą ir Reglamento Nr. 423/2007 7 straipsnio 2 dalį. Todėl jis panaikino Tarybos sprendimą 2010/413/BUSP tiek, kiek juo IRISL buvo įtraukta į asmenų, kuriems taikomos lėšų įšaldymo priemonės, sąrašus[72].

104. Taigi, teisės klaida, dėl kurios toje byloje buvo panaikintos ginčytos lėšų įšaldymo priemonės, buvo Tarybos padaryta procedūrinė klaida (nes ji „teisiniu požiūriu pakankamai neįrodė <…>“), o ne materialinio pobūdžio trūkumas. Skundžiamame sprendime (mano manymu, teisingai) nurodyta, kad 2013 m. Bendrojo Teismo sprendime teismas „neišsakė savo nuomonės dėl toje byloje taikytos redakcijos Sprendimo 2010/413 20 straipsnio 1 dalies b punkte ir Reglamento Nr. 267/2012 23 straipsnio 2 dalies a ir b punktuose įtvirtintų kriterijų teisėtumo“[73].

105. Manau, taip yra nepaisant aplinkybės, kad 2013 m. Bendrojo Teismo sprendimu buvo panaikintos 10 bendrovių nustatytos lėšų įšaldymo priemonės, „nes IRISL nebuvo pripažinta subjektu, teikusiu paramą platinant branduolinius ginklus“, nors „kitos ieškovės, o ne IRISL priklausė IRISL arba buvo jos kontroliuojamos arba veikė jos sąskaita“[74], todėl iš esmės pateko į to kriterijaus taikymo sritį.

106. Galima daryti išvadą, kad nei dėl *res judicata* galios principo taikymo, nei dėl SESV 266 straipsnio nuostatų Tarybai nebuvo užkirstas kelias palikti galioti nustatytus kriterijus. Kadangi formuodama ES išorės politiką Taryba turi tam tikrą diskreciją, dėl šių principų jai *a fortiori* negalėjo būti užkirstas kelias koreguoti šiuos kriterijus, kaip teisingai nurodė Bendrasis Teismas, kad dar veiksmingiau būtų siekiama tikslo daryti Iranui spaudimą siekiant jį priversti nutraukti branduolinių ginklų platinimo programą[75].

69 2013 m. birželio 6 d. Sprendimo *Ayadi / Komisija*, C-183/12 P, EU:C:2013:369, nepaskelbtas Rink., 18 punktas.

70 1999 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *Komisija / AssiDomän Kraft Products ir kt.*, C-310/97 P, EU:C:1999:407, 50 ir 56 punktai.

71 1988 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Asteris ir kt. / Komisija*, 97/86, 99/86, 193/86 ir 215/86, EU:C:1988:199, 29 punktas. Šiame punkte nurodytos ankstesnio teismo sprendimo pasekmės yra platesnio teisinės valstybės principo specifinė išraiška, ir jų atsiranda ne dėl *res judicata* galios principo taikymo poveikio.

72 Žr. šios išvados 18 punktą.

73 Žr. skundžiamo sprendimo 80 punktą. *Jeigu* Bendrasis Teismas būtų pripažinęs tuos kriterijus neteisėtais, Taryba iš tiesų nebūtų galėjusi teisėtai palikti jų galioti ir *a fortiori* pagal juos pakartotinai įtraukti į sąrašus kai kurių subjektų.

74 Žr. 2013 m. Bendrojo Teismo sprendimo 77 punktą.

75 Žr. skundžiamo sprendimo 82 punktą. Klausimą, ar dėl šių principų Tarybai buvo užkirstas kelias pakartotinai įtraukti kai kurias apeliantes į sąrašus pagal *tuos pačius kriterijus* ir atsižvelgiant į *tas pačias aplinkybes*, pagal kuriuos subjektai buvo įtraukti į sąrašus 2010 m., nagrinėju kartu su apeliacinio skundo antrojo pagrindo trečiuoju prieštaravimu (žr. šios išvados 195 ir paskesnius punktus).

Antroji dalis. Principas „ne bis in idem“

107. Chartijos 50 straipsnyje nustatyta, kad niekas negali būti antrą kartą teisiamas ar baudžiamas už nusikalstamą veiką, dėl kurios Sąjungoje jis jau buvo galutinai išteisintas ar pripažintas kaltu pagal įstatymą. Todėl pagal principą *ne bis in idem* draudžiama dubliuoti procesus ir sankcijas, kurie yra *baudžiamojo pobūdžio*, kaip tai suprantama pagal tą straipsnį, už tas pačias faktines aplinkybes ir prieš tą patį asmenį [76]. Vertinant, ar procesas ir sankcijos yra baudžiamojo pobūdžio, reikšmingi trys kriterijai: i) teisinis pažeidimo kvalifikavimas nacionalinėje teisėje, ii) pats pažeidimo pobūdis ir iii) suinteresuotam asmeniui gresiančios sankcijos griežtumo laipsnis [77].

108. Nesuprantu, kaip taikant šį principą Tarybai būtų užkirstas kelias kai kurioms iš apeliančių pirmą kartą taikyti iš dalies pakeistus kriterijus [78] arba kitoms apeliantėms antrą kartą taikyti tuos pačius bendruosius kriterijus.

109. Tiek iš Rezoliucijos 1737 (2006) (ypač 2 ir 12 punktų), tiek iš Tarybos sprendimo 2010/413 (ypač 9 konstatuojamosios dalies) teksto nedviprasmiškai matyti, kad Iranui taikomos ribojamosios priemonės yra *prevencinio pobūdžio*, nes jomis siekiama užkirsti kelią branduolinių ginklų platinimo rizikai šioje valstybėje [79].

110. Taigi, ginčijamomis ribojamosiomis priemonėmis atitinkamų asmenų nesiekiama *nubausti* už kokį nors netinkamą elgesį [80]. Kadangi asmenų ir subjektų, kuriems pagal 2013 m. kriterijus taikomos ribojamosios priemonės, lėšos yra ne konfiskuotos kaip nusikalstamu būdu įgytos lėšos, o laikinai įšaldytos, šios priemonės nėra baudžiamoji sankcija. Be to, jomis nereiškiami tokio pobūdžio kaltinimai [81].

111. Tarybos sprendimas, pagal kurį asmeniui arba subjektui taikomos lėšų įšaldymo priemonės, nereiškia išvados, kad iš tiesų buvo padaryta nusikalstama veika, – jis priimamas per administracinį procesą ir siekiant administracinių tikslų, susijusių su *prevencine funkcija*, būtent – užkirsti kelią tam tikriems atitinkamų asmenų ir subjektų veiksmams, kurie laikomi neteisėtais pagal tarptautinę teisę. Vienintelis tokio proceso tikslas – sudaryti sąlygas Tarybai daryti Iranui spaudimą, siekiant veiksmingai sutrukdyti jo branduolinių ginklų platinimo programai arba ją sustabdyti [82].

112. Todėl šios priemonės nesusijusios su jokiais baudžiamosios teisės aspektais. Taigi, neįvykdyta nė viena iš šios išvados 107 punkte nurodytų sąlygų. Todėl galima daryti išvadą, kad, kalbant apie Tarybos įgyvendinant ESS 29 straipsniu ir SESV 215 straipsniu suteiktus įgaliojimus priimtas ribojamąsias priemones, kaip antai apie šioje byloje ginčijamus 2013 m. kriterijus, principas *ne bis in idem* netaikomas.

113. Todėl 2013 m. Bendrojo Teismo sprendimas, kuriuo panaikintos apeliantėms anksčiau nustatytos lėšų įšaldymo priemonės, negali būti laikomas „galutiniu išteisinimu“, kaip tai suprantama pagal Chartijos 50 straipsnį, ir apeliančių argumentai turėtų būti atmesti.

76 Šiuo klausimu žr. 2013 m. vasario 26 d. Sprendimo *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 34 punktą.

77 Šiuo klausimu žr. 2012 m. birželio 5 d. Sprendimo *Bonda*, C-489/10, EU:C:2012:319, 37 punktą.

78 2013 m. IRISL buvo įtraukta į sąrašus pagal naują kriterijų, susijusį su Saugumo Tarybos rezoliucijų pažeidimu. *Irano Misr Shipping Co*. ir *Rahbaran Omid Darya Ship Management Co*. buvo įtrauktos į sąrašus pagal naują kriterijų, susijusį su svarbių paslaugų teikimu IRISL. Pastarosios atveju tas naujasis kriterijus buvo taikomas lygiagrečiai su „senuoju“ kriterijumi, susijusiu su veikimu IRISL vardu. Kitos apeliantės 2010 ir 2013 m. buvo įtrauktos į sąrašus remiantis iš esmės tapačiais kriterijais.

79 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Afrasiabi ir kt.*, C-72/11, EU:C:2011:874, 44 punktas.

80 Teisingumo Teismas yra nurodęs, kad įvairiose aktų, kuriuose numatytas lėšų įšaldymas dėl Irano branduolinių ginklų platinimo programos, nuostatose vartojamos bendros formuluotės, nenurodant *veiksmų iki lėšų įšaldymo* (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Kala Naft* 85 punktą).

81 2009 m. spalio 14 d. Sprendimo *Bank Melli Iran / Taryba*, T-390/08, EU:T:2009:401, 111 punktas.

82 2009 m. spalio 14 d. Sprendimo *Bank Melli Iran / Taryba*, T-390/08, EU:T:2009:401, 68 punktas, kurį generalinis advokatas Y. Bot citavo išvados, pateiktos byloje *Taryba / Manufacturing Support & Procurement Kala Naft*, C-348/12 P, EU:C:2013:470, 106 punkte.

Trečioji dalis. Teisinio tikrumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principai

114. Apeliantės iš esmės teigia, kad, kadangi 2013 m. Bendrojo Teismo sprendimu jų ankstesnis įtraukimas į sąrašus buvo panaikintas, pagal teisinio tikrumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principus Taryba turėjo nebesiimti papildomų priemonių prieš jas.

115. Bendrasis Teismas teisingai priminė, jog pagal suformuotą jurisprudenciją reikalaujama, kad Sąjungos teisės aktai būtų tikslūs, o jų taikymą asmenys aiškiai numatytų [83].

116. Apeliantės nenurodė nė vieno 2013 m. kriterijaus aspekto, kuris rodytų, jog jie yra nepakankamai tikslūs arba aiškūs. Jos taip pat nenurodė jokios 2013 m. Teisingumo Teismo sprendimo nuostatos, galinčios kelti teisėtų lūkesčių dėl to, kad Tarybai galėtų būti uždrausta imtis papildomų veiksmų pagal teisėtus kriterijus ir procedūras ir remiantis tinkamais įrodymais, dėl kurių jos galėtų būti pakartotinai įtrauktos į sąrašus. Todėl šis argumentas turi būti atmestas kaip akivaizdžiai nepagrįstas.

117. Apeliantės taip pat teigia, kad Taryba neturėjo teisės palikti galioti kriterijų, susijusių su elgesiu praeityje arba su faktais, arba aplinkybėmis, kurios buvo iki jų priėmimo arba kurios tuo metu Tarybai net nebuvo žinomos. Jos nenurodo teisės principo arba Sutarties nuostatos, kuriais jos grindžia tokius teiginius, tačiau mano, kad dėl Tarybos atliktų veiksmų šie kriterijai taikomi „atgaline“ data.

118. Pirmiausia, ribojamosios priemonės yra prevencinio pobūdžio. Taryba, veikdama kaip ES teisės aktų leidėja, turi plačią diskreciją ir gali nustatyti įvairių rūšių ribojamųjų priemonių taikymo kriterijus. Jų pobūdis ir turinys priklauso nuo siekiamų tikslų.

119. Dėl savo pobūdžio priemonės, skirtos Irano branduolinių ginklų platinimo programos keliamai rizikai mažinti, yra tam tikromis bendrosiomis arba specialiosiomis žiniomis grindžiama *reakcija* į toje šalyje susidariusią padėtį. Todėl, pavyzdžiui, jeigu Taryba mano, kad Saugumo Tarybos rezoliucijų nuostatų pažeidimais suteikiama arba, tikėtina, ateityje bus suteikta naudos šiai programai, ji gali teisėtai nustatyti su tokiais pažeidimais susijusį kriterijų. Tarptautinio terorizmo rizikai mažinti skirtos ribojamosios priemonės yra kitas to paties reiškinio pavyzdys [84]. Dėl paties savo pobūdžio jos grindžiamos nacionaliniais sprendimais dėl tokią riziką keliančių asmenų arba grupių elgesio praeityje [85].

120. Antra, iš to neišvengiamai išplaukia, kad šie kriterijai yra nukreipti *į ateitį*. Jie turi būti taikomi atitinkamai elgesiui ateityje arba padėčiai ateityje.

121. Todėl Taryba gali nuspręsti nustatyti kriterijus, kurie bendrai susiję su tam tikromis aplinkybių, buvusių iki šių kriterijų nustatymo, kategorijomis. Tačiau apie aplinkybes, susijusias su atskirų subjektų įtraukimu į sąrašus, jis gali sužinoti tik vėliau. Akivaizdu, kad formuluodama kriterijus Taryba gali norėti remtis faktais arba aplinkybėmis, dėl kurių buvo nustatyti tokie kriterijai, atsižvelgdama į nustatytą riziką, kurią jie tuo metu kėlė.

83 Žr. skundžiamo sprendimo 192 punktą, kuriame Bendrasis Teismas daro nuorodą į 2010 m. spalio 14 d. Sprendimo *Nuova Agricast ir Cofra / Komisija*, C-67/09 P, EU:C:2010:607, 77 punktą.

84 Šios priemonės taikomos pagal iš dalies pakeistą 2001 m. gruodžio 27 d. Tarybos bendrąją poziciją 2001/931/BUSP dėl konkrečių priemonių taikymo kovojant su terorizmu (OL L 344, 2001, p. 93; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 18 sk., 1 t., p. 217).

85 Šiuo klausimu žr. mano išvados, pateiktos byloje *Taryba / LTTE*, C-599/14 P, EU:C:2016:723, 77 ir paskesnius punktus, visų pirma 79 punktą.

122. Iš apeliančių teiginių išplaukia paradoksali išvada, kad Taryba turėtų suteikti besąlyginį imunitetą asmenims ir subjektams, *apie kurių keliamą pripažintą riziką*, atsižvelgiant į ES teisės aktų leidėjo siekiamus tikslus, *buvo žinoma* arba kurie iš tiesų *kėlė tokią riziką*, nors tai nebuvo žinoma įtraukimo į sąrašus kriterijų priėmimo metu. Tokiu atveju ES teisės aktų leidėjui būtų palikta galimybė imtis priemonių tik prieš tokius asmenis ir subjektus, apie kurių keliamą tokią riziką, atsižvelgiant į tuos teisėtus tikslus, *nebuvo žinoma* arba kurie net *nekėlė tokios rizikos*, kai buvo priimtas įtraukimo į sąrašus kriterijus.

123. Taigi, pagal apeliančių argumentus Taryba privalėtų, pavyzdžiui, įrodyti, kad tam tikras subjektas aktyviai rėmė branduolinių ginklų platinimo programą po to, kai buvo suformuluotas atitinkamas kriterijus, arba įrodyti, kad subjektas, kuriam taikomos ribojamosios priemonės, tam tikrą subjektą įsteigė, įsigijo arba ėmė jį veiksmingai kontroliuoti tik po tos datos.

124. Pirmuoju atveju Taryba galėtų „aktyvinti“ atitinkamą kriterijų tik jeigu ji galėtų įrodyti, kad ribojamosiomis priemonėmis nebuvo užkirstas kelias rizikai, kurią jomis buvo siekiama panaikinti. Antruoju atveju Taryba susidurtų su įrodinėjimo sunkumais, kurie, atsižvelgiant į nuolatinį Irano valdžios institucijų atsisakymą bendradarbiauti su tarptautine bendruomene, daugeliu atvejų taptų praktiškai neįveikiami.

125. Savaime aišku, kad dėl to ribojamosios priemonės taptų neveiksmingos ir praktiškai kompetencija, kurią sutarčių autoriai suteikė ES ESS 29 straipsniu ir SESV 215 straipsniu, netektų prasmės.

126. Nei iš vienos ES teisės nuostatos, nei iš bendrojo principo neišplaukia (ir juo labiau atsižvelgiant į juos nėra reikalaujama), kad būtų nustatyti tokie radikalūs šiomis nuostatomis Tarybai suteiktos kompetencijos apribojimai.

127. Jau padariau išvadą, kad ribojamosios priemonės nereiškia baudžiamosios sankcijos ir nėra susijusios su kitais baudžiamosios teisės aspektais [86]. Todėl šioje byloje nagrinėjamomis aplinkybėmis bendrasis principas *nulla poena sine lege* netaikomas [87]. Tą patį galima pasakyti apie baudžiamosios teisės netaikymo atgaline data principą [88].

128. Galima padaryti išvadą, kad nors Bendrasis Teismas apeliančių argumento nenagrinėjo atsižvelgdamas į šiuos du principus, jis nepadarė teisės klaidos, kai atmetė šį argumentą skundžiamo sprendimo 88 ir 89 punktuose.

129. Bendrasis Teismas taip pat teisingai priminė, kad teisė remtis teisėtų lūkesčių apsauga suteikiama kiekvienam asmeniui, esančiam tokioje situacijoje, kurioje Sąjungos institucija, suteikdama jam konkrečių garantijų, sukėlė pagrįstų lūkesčių. Vis dėlto jei rūpestingas ir nuovokus ūkio subjektas galėjo numatyti, jog Sąjungos priemonės patvirtinimas gali paveikti jo interesus, jis negali remtis šiuo principu patvirtinus tą priemonę [89].

130. Nei aplinkybė, kad 2013 m. Bendrojo Teismo sprendimu Bendrasis Teismas paliko galioti panaikintų aktų poveikį iki apeliaciniam skundui pareikšti nustatyto laikotarpio pabaigos, nei aplinkybė, kad Taryba nusprendė nepasinaudoti teise apskųsti tą sprendimą, negali būti laikomos teisėtų lūkesčių, jog Taryba vėliau nekoreguos bendrųjų kriterijų arba dar kartą neįtrauks apeliančių pavadinimų į asmenų, kuriems taikomos lėšų įšaldymo priemonės, sąrašus (pagal esamus kriterijus arba pakeistus kriterijus), pagrindu.

86 Žr. šios išvados 110–112 punktus.

87 Šis Chartijos 49 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas principas yra specifinė teisinio saugumo principo išraiška baudžiamųjų sankcijų taikymo kontekste.

88 Šis principas išplaukia iš Chartijos 49 straipsnyje nustatyto principo, kad nusikalstamos veikos ir bausmės turi būti nustatytos įstatymuose.

89 Žr. skundžiamo sprendimo 191 punktą, kuriame cituojamas 2010 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Kahla Thüringen / Komisija*, C-537/08 P, EU:C:2010:769, 63 punktas.

131. Taip juo labiau yra atsižvelgiant į aplinkybę, kad Bendrasis Teismas to sprendimo 64 punkte aiškiai nurodė, jog Taryba, veikdama kaip teisės aktų leidėja, galėjo padidinti atvejų, kada gali būti nustatytos ribojamosios priemonės, skaičių.

132. Todėl Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai skundžiamame sprendime atmetė apeliančių argumentą dėl teisėtų lūkesčių.

Ketvirtoji dalis. Teisė į veiksmingą teisinę gynybą

133. Apeliantės teigia, kad Bendrasis Teismas turėjo konstatuoti, jog Taryba negalėjo jų pakartotinai įtraukti į sąrašus nesant naujų aplinkybių arba naujų objektyviai pateisinamų priežasčių. Kadangi Bendrasis Teismas to nekonstatavo, jis pažeidė Chartijos 47 straipsnyje nustatytą jų teisę į veiksmingą teisinę gynybą.

134. Pirmiausia, šis argumentas nebuvo pateiktas Bendrajam Teismui, jis pirmą kartą pateiktas tik per apeliacinį procesą. Bendrasis Teismas iš tiesų paminėjo šį principą skundžiamo sprendimo 172 punkte, tačiau tai padarė reaguodamas į argumentą, susijusį su teisių į gynybą pažeidimu. Todėl argumentas, kurį apeliantės nurodo per šį procesą, yra naujas pagrindas, kuris pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 170 straipsnio 1 dalį yra nepriimtinas apeliacinio skundo nagrinėjimo etape [90].

135. Antra, nors šis argumentas yra su neteisėtumu susijusio prieštaravimo dalis, jis grindžiamas aplinkybėmis, susijusiomis su 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktais. Nesuprantu, kokią įtaką šios aplinkybės, atsiradusios po 2013 m. kriterijų priėmimo, gali turėti tų aktų teisėtumui. Todėl šis argumentas turėtų būti atmestas kaip netinkamas.

136. Galiausiai, akivaizdu, kad apeliantės turėjo galimybę užginčyti ankstesnį jų įtraukimą į sąrašus ir netgi tai sėkmingai padarė. 2013 m. Bendrojo Teismo sprendimu lėšų įšaldymo priemonės, kurias Taryba nustatė 2010 m., buvo panaikintos nuo 2013 m. lapkričio 27 d. ir taip šios priemonės buvo pašalintos iš ES teisės sistemos atgaline data. Jeigu apeliantės būtų to pageidavusios, jos galėjo remtis šiuo panaikinimu kaip pagrindu pareikšti reikalavimą sumokėti kompensaciją už tariamai patirtą žalą.

137. Aplinkybė, kad Taryba nusprendė pakoreguoti įtraukimo į sąrašus kriterijus ir vėliau apeliantėms pritaikė pakeistus kriterijus, nedaro poveikio jų padėčiai atgaline data. Taigi, dėl šios aplinkybės nesumažėja nauda, kurią jos gavo dėl panaikinimo, ir nėra ribojama jų teisė į veiksmingą teisinę gynybą.

138. Apeliantės ir toliau ateityje galės veiksmingai remtis savo teise į veiksmingą teisinę gynybą. Jeigu jų šioje byloje pareikštas ieškinys bus patenkintas, jos bus grąžintos į pradinę padėtį ir, jeigu pageidaus, galės reikalauti sumokėti kompensaciją už panaikintomis priemonėmis joms tariamai padarytą žalą.

139. Šiuo požiūriu apeliančių pateiktas argumentas dėl tariamai „miglotų“ galimybių gauti pakankamą kompensaciją rodo, kad jos nesupranta klausimo esmės. Pagal suformuotą jurisprudenciją pareiškus ieškinį dėl žalos atlyginimo įgyvendinama teisė kreiptis į teismą, tačiau tai nėra teisminės kontrolės sistemos dalis. Aplinkybė, kad toks ieškinys galėtų būti atmestas, visų pirma tais atvejais, kai pats neteisėtų ribojamųjų priemonių panaikinimas galėtų būti patirtos neturtinės žalos atlyginimas [91], nereiškia, kad iš asmens atimama teisė į veiksmingą teisminę apsaugą [92].

90 Taip pat žr., pavyzdžiui, 2010 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Švedija ir API / Komisija ir Komisija / API*, C-514/07 P, C-528/07 P ir C-532/07 P, EU:C:2010:541, 125 ir 126 punktus.

91 Šiuo klausimu žr. 2017 m. gegužės 30 d. Sprendimo *Safa Nicu Sepahan / Taryba*, C-45/15 P, EU:C:2017:402, 49 punktą.

92 Žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Reynolds Tobacco ir kt. / Komisija*, C-131/03 P, EU:C:2006:541, 82–84 punktus.

140. Galiausiai, atrodo tikėtina, kad tikroji apeliančių nepasitenkinimo priežastis susijusi su aplinkybe, kad, nepaisant ginčytų aktų panaikinimo 2013 m. Bendrojo Teismo sprendimu, joms ir toliau nenutrūkstamai nuo 2010 m. taikomos lėšų įšaldymo priemonės. Tačiau taip yra dėl Tarybos priimtų dviejų ribojamųjų priemonių (vienos iš jų buvo ginčijamos byloje, kurioje buvo priimtas 2013 m. Bendrojo Teismo sprendimas, o kitos yra ginčijamos šioje byloje) ir 2013 m. Bendrojo Teismo sprendimo nuostatos, kuria panaikintų teisės aktų pasekmės buvo paliktos galioti pagal SESV 264 straipsnio antrą pastraipą [93], *bendro poveikio*.

141. Jeigu nebūtų pastarosios sprendimo nuostatos, taip panaikinti aktai būtų baigę galioti tą dieną, kai buvo priimtas sprendimas toje byloje (2013 m. rugsėjo 16 d.). Taigi, aplinkybė, kad apeliantėms buvo nepertraukiamai taikomos lėšų įšaldymo priemonės, *neturi* būti siejama su 2013 m. kriterijais. Svarbu tai, kad apeliantės niekada nesiekė užginčyti to Bendrojo Teismo sprendimo aspekto teisėtumo. Manau, ši aplinkybė paneigia apeliančių argumentą, kad Taryba pažeidė jų teisę į veiksmingą teisinę gynybą.

Išvada dėl antrojo prieštaravimo

142. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, siūlau atmesti antrąjį prieštaravimą kaip iš dalies nepagrįstą ir iš dalies nepriimtiną.

Trečiasis prieštaravimas: 2013 m. kriterijai nustatyti tariamai piktnaudžiaujant įgaliojimais

143. Skundžiamo sprendimo 91–95 punktuose Bendrasis Teismas konstatavo, kad, kai Taryba nustatė 2013 m. kriterijus, ji nepiktnaudžiavo įgaliojimais.

144. Apeliantės teigia, kad Taryba neturėjo jokių svarių priežasčių keisti įtraukimo į sąrašus kriterijų, išskyrus tikslą skirti priemones joms asmeniškai. Visų pirma, jos ginčija Bendrojo Teismo išvadą, kad sąsajų su IRISL kriterijaus grąžinimas iš karto po to, kai Bendrasis Teismas 2013 m. Bendrojo Teismo sprendime konstatavo, jog nėra pagrindo įtraukti IRISL į sąrašus, atitinka BUSP tikslus.

145. Kaip ne kartą konstatavo Teisingumo Teismas, teisės aktas tik tuomet laikomas priimtu piktnaudžiaujant įgaliojimais, kai, remiantis objektyviais, tinkamais ir suderinamais duomenimis, paaiškėja, kad jis buvo priimtas tik ar bent jau iš esmės siekiant kitų tikslų, nei nurodyti, arba siekiant konkrečiu atveju išvengti Sutartyje numatytos specialios procedūros [94].

146. Akivaizdu, kad šioje byloje nagrinėjamu atveju Taryba nustatė 2013 m. kriterijus siekdama *išplėsti* jau nustatytų įtraukimo į sąrašą kriterijų taikymo sritį taip, kad į ją patektų *papildomų kategorijų* asmenys arba subjektai ir taip būtų pasiektas platesnis tikslas daryti spaudimą Iranui ir jį priversti nutraukti su branduolinių ginklų platinimo rizika susijusią veiklą ir branduolinių ginklų siuntimo į taikinį sistemų kūrimo veiklą. Šis tikslas visiškai atitinka platesnius ES sutarties tikslus, susijusius su ES santykiais su platesniu pasauliu ir su BUSP [95].

147. Taigi, aplinkybė, jog Taryba pritaikė bendro pobūdžio kriterijus taip, kad jie apimtų specifinę subjektų grupę ir būtų veiksmingiau pasiekti šie tikslai, pati savaime nereiškia, kad tokie veiksmai buvo neteisėti.

148. Apeliantės nepateikė įrodymų dėl to, kad vienintelis arba bent jau svarbiausias tikslas, kurio Taryba siekė nustatydama 2013 m. kriterijus, buvo ne toks, kaip nurodyta pirmiau.

93 Žr. 2013 m. Bendrojo Teismo sprendimo 80–83 punktus.

94 2008 m. gegužės 15 d. Sprendimo *Ispanija / Taryba*, C-442/04, EU:C:2008:276, 49 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.

95 Žr. šios išvados 67 ir 68 punktus.

149. Tai, ar Taryba pakankamai pagrindė 2013 m. kriterijus ir ar jie yra tinkami nustatytam tikslui pasiekti, yra atskiri klausimai, nesusiję su mano išvadomis dėl tariamo piktnaudžiavimo įgaliojimais [96].

150. Darau išvadą, kad Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai nustatė, kad Taryba nepiktnaudžiavimo įgaliojimais.

Ketvirtasis prieštaravimas: 2013 m. kriterijai nustatyti tariamai pažeidžiant apeliančių teisę į gynybą

151. Skundžiamo sprendimo 96–99 punktuose Bendrasis Teismas konstatavo, kad, kai Taryba nustatė 2013 m. kriterijus, ji nepažeidė apeliančių teisės į gynybą.

152. Apeliantės nurodo, kad, kadangi prie sąsajų su IRISL kriterijaus buvo aiškiai įvardyta IRISL ir todėl tai buvo su ja tiesiogiai susijęs *ad hominem* kriterijus, Taryba privalėjo joms pranešti apie ketinamus padaryti pakeitimus. To nekonstatavęs Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą.

153. Chartijos 41 straipsnio 2 dalies a punkte nustatyta, kad kiekvienas asmuo turi teisę būti išklausytas prieš taikant bet kokią individualią jam nepalankią priemonę. Taigi, aišku, kad ši nuostata susijusi tik su individualiomis priemonėmis.

154. Teisingumo Teismas yra konstatavęs, kad jurisprudencija dėl teisės būti išklausytam negali būti perkelta į teisėkūros procedūras, per kurias priimami bendro pobūdžio įstatymai, susiję su ekonominės politikos pasirinkimu ir taikomi visiems atitinkamiems ūkio subjektams [97]. Tačiau dėl visuotinai taikomų aktų, kuriuose nustatytos individualios lėšų įšaldymo priemonės kaip BUSP dalis (ir kurie dėl to yra dvejopo pobūdžio aktai, kurie, nors ir yra visuotinai taikomi, yra tiesiogiai ir asmeniškai susiję su asmenimis, kuriems taikomos tokios priemonės) [98], Teisingumo Teismas yra konstatavęs, kad asmens, kuriam taikomos tokios lėšų įšaldymo priemonės, teisė būti išklausytam taikoma be apribojimų, todėl jam turi būti sudaryta galimybė išdėstyti savo požiūrį į surinktus prieš jį įrodymus [99].

155. Neginčijama, kad sąsajų su IRISL kriterijus nėra konkrečiai susijęs su 10 bendrovių. 2013 m. kriterijai nustatyti bendro pobūdžio aktuose, kurie taikomi tam tikrai objektyviai ir abstrakčiai apibrėžtai asmenų ir subjektų kategorijai, – šios aplinkybės tos apeliantės neginčija.

156. Nors ginčijamuose aktuose IRISL aiškiai įvardyta, nesu įsitikinusi, kad ji gali sėkmingai įrodyti, jog šie aktai tiesiogiai ir konkrečiai su ja susiję, ypač atsižvelgiant į tai, kad IRISL nepateikia jokių konkrečių argumentų dėl to, kokią įtaką šie aktai daro jos padėčiai.

157. Net jeigu jai tai pavyktų, tai jai nepadėtų įrodyti savo teiginių, nes tokiu atveju jos prieštaravimas dėl neteisėtumo turėtų būti atmestas kaip nepriimtinas mėginimas apeiti SESV 263 straipsnio šeštame punkte nustatytą ieškinio senaties terminą [100].

96 Šiuos klausimus išnagrinėjau nagrinėdama apeliacinio skundo pirmąjį pagrindą (žr. šios išvados 72 ir paskesnius punktus).

97 1999 m. spalio 14 d. Sprendimo *Atlanta / Europos bendrija*, C-104/97 P, EU:C:1999:498, 34–38 punktai.

98 Žr. 2013 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Gbagbo ir kt. / Taryba*, C-478/11 P–C-482/11 P, EU:C:2013:258, 56 punktą.

99 Šiuo klausimu žr. 2008 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Kadi ir Al Barakaat International Foundation / Taryba ir Komisija*, C-402/05 P ir C-415/05 P, EU:C:2008:461, 336 punktą.

100 Šiuo klausimu žr. 2015 m. balandžio 16 d. Sprendimo *TMK Europe*, C-143/14, EU:C:2015:236, 18 punktą. Pagal suformuotą jurisprudenciją SESV 277 straipsnis išreiškia bendrąjį principą, užtikrinantį kiekvienos šalies, siekiančios panaikinti jai skirtą sprendimą, teisę atskiru pareiškimu ginčyti aktų, sudarančių ginčijamo sprendimo teisinį pagrindą, galiojimą, jei ši šalis pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą *neturėjo teisės* pareikšti tiesioginio ieškinio dėl šių aktų (1979 m. kovo 6 d. Sprendimo *Simmenthal / Komisija*, 92/78, EU:C1979:53, 39 punktas). Kadangi IRISL pareiškė ieškinį dėl panaikinimo Bendrajame Teisme 2014 m. vasario 7 d., t. y. praėjus trims mėnesiams ir 26 dienoms po 2013 m. kriterijų paskelbimo Oficialiajame leidinyje, būtų buvę per vėlu ginčyti tuos kriterijus šiuo ieškiniu.

158. Jeigu Bendrasis Teismas tos paskutinės galimybės neaptarė, šis trūkumas nėra toks, kad turėtų įtakos bylos baigčiai ir kad dėl jo būtų panaikintas skundžiamas sprendimas. Todėl Teisingumo Teismui siūlau atmesti ketvirtąjį prieštaravimą kaip nepriimtiną arba kaip bet kuriuo atveju nepagrįstą.

Penktasis prieštaravimas: nustatant 2013 m. kriterijus tariamai neproporcingai apribotos apeliančių pagrindinės teisės

159. Skundžiamo sprendimo 100–105 punktuose Bendrasis Teismas konstatavo, kad 2013 m. kriterijais apeliančių pagrindinės teisės nėra neproporcingai ribojamos.

160. Apeliantės teigia, kad tiek, kiek 2013 m. kriterijai nustatyti nedarant prielaidos, jog asmenys, kurie turi būti įtraukti į sąrašus, yra susiję su branduolinių ginklų platinimo programa, jie yra neproporcingi. Kadangi dėl šių kriterijų buvo padaryta didelė žala apeliančių reputacijai ir verslui, nustačius šiuos kriterijus buvo neproporcingai apribotos jų pagrindinės teisės.

161. Kalbant apie ribojamąsias priemones, Chartijos 52 straipsnio 1 dalyje pripažįstami joje įtvirtintų teisių įgyvendinimo apribojimai, jeigu atitinkamu apribojimu paisoma nagrinėjamos pagrindinės teisės esminio turinio ir, laikantis proporcingumo principo, jis yra būtinas ir veiksmingai atitinka ES pripažintus bendrojo intereso tikslus [101].

162. Šioje byloje apeliantės tiksliai nenurodė, kokiomis pagrindinėmis teisėmis jos remiasi ir kaip tos teisės buvo tariamai apribotos arba kitaip pažeistos.

163. Vienintelis pakankamai konkretus prieštaravimas yra tas, kuriuo remdamosi apeliantės konkrečiai ginčija Bendrojo Teismo išvadas dėl to, kad ginčijami kriterijai skiriasi nuo kriterijaus, susijusio su paramos teikimu branduolinių ginklų platinimo programai, todėl Taryba neprivalo nustatyti asmens ar subjekto, kuriam taikomos lėšų įšaldymo priemonės, veiklos ryšio su branduolinių ginklų platinimu [102].

164. Jau padariau išvadą, kad iš esmės Tarybai nėra akivaizdžiai netinkama nustatyti kriterijų, grindžiamų objektyviomis aplinkybėmis arba faktais, o ne konkrečiu asmenų ir subjektų, kuriems turi būti taikomos lėšų įšaldymo priemonės, elgesiu [103]

165. Jeigu Teisingumo Teismas su manimi sutinka, kad šie kriterijai atitinka siekiamus tikslus, jokie duomenys, esantys Teisingumo Teismo nagrinėjamos bylos medžiagoje, nerodo, kad taikant šiuos kriterijus gali būti neproporcingai apribotos apeliančių pagrindinės teisės.

166. Būtent todėl, kad 2013 m. kriterijai *nėra* susiję su apeliančių konkrečiu tiesioginiu arba netiesioginiu dalyvavimu branduolinių ginklų platinimo veikloje, mažai tikėtina, kad jos būtų konkrečiai siejamos su elgesiu, keliančiu grėsmę tarptautinei taikai ir saugumui. Dėl šios priežasties tikimybė, kad apeliantėmis būtų nepasitikima ir dėl to nukentėtų jų reputacija, yra mažesnė, nei būtų tuo atveju, jeigu būtų aiškiai nurodyta, kad tam tikri asmenys arba subjektai remia šią programą. Kadangi Teisingumo Teismas jau yra iš esmės pripažinęs, kad taikant lėšų įšaldymo priemones kenkiama tokių asmenų ir subjektų reputacijai, jų ekonominės veiklos ir teisės į nuosavybę apribojimai nėra neproporcingi siekiamiems tikslams, apeliančių argumentai turi būti atmesti [104].

101 Šiuo klausimu žr. Sprendimo *Kala Naft* 69 punktą.

102 Žr. skundžiamo sprendimo 101 ir 102 punktus.

103 Bendri svarstymai šiuo klausimu pateikti 71 ir paskesniuose šios išvados punktuose. Jos 78 punkte šis klausimas nagrinėjimas, kiek tai susiję su pirmuoju kriterijumi, o 82 ir 83 punktuose, – kiek tai susiję su pastaruoju kriterijumi.

104 Dėl reputacijos žr. 2016 m. balandžio 7 d. Sprendimo *Central Bank of Iran / Taryba*, C-266/15 P, EU:C:2016:208, 53 ir 54 punktus, o dėl verslo veiklos – 2016 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Bank of Industry and Mine / Taryba*, C-358/15 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2016:338, 55–57 punktus.

167. Dėl likusių aspektų manau, kad apeliančių argumentai neatitinka pakankamo aiškumo ir pagrįstumo reikalavimo, nustatyto jurisprudencijoje [105].

168. Todėl Teisingumo Teismui siūlau atmesti penktąjį prieštaravimą kaip nepriimtiną arba bet kuriuo atveju nepagrįstą.

Išvada dėl apeliacinio skundo pirmojo pagrindo

169. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, siūlau pritarti apeliacinio skundo pirmajam pagrindui tiek, kiek jis susijęs su sąsajų su IRISL kriterijumi. To nenurodęs sprendime Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą. Likusi apeliacinio skundo pirmojo pagrindo dalis turėtų būti atmesta.

170. Todėl Teisingumo Teismas turėtų: i) panaikinti 2017 m. vasario 17 d. Bendrojo Teismo sprendimą sujungtose bylose T-14/14 ir T-87/14 tiek, kiek jis susijęs su šiuo klausimu, ii) pripažinti sąsajų su IRISL kriterijų negaliojančiu ir iii) panaikinti 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktus tiek, kiek jie grindžiami šiuo kriterijumi.

Apeliacinio skundo antrasis pagrindas: 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktų panaikinimas

Pirmasis prieštaravimas: akivaizdžios vertinimo klaidos, kai buvo konstatuota, kad subjektai atitiko įtraukimo į sąrašus kriterijus

171. Skundžiamo sprendimo 109–165 punktuose atlikęs išsamią analizę, Bendrasis Teismas konstatavo, kad Taryba nepadarė akivaizdžios vertinimo klaidos, kai įtraukė apeliančių pavadinimus į ginčijamus sąrašus, kai priėmė 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktus.

172. Apeliančių pirmasis prieštaravimas susijęs su tuo, kad pagal 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktus Taryba joms nustatė lėšų įšaldymo priemones nepatikrinusi, ar jos dalyvavo branduolinių ginklų platinimo programoje ir ar jos pačios buvo tos programos „esami ir būsimi elementai“. Apeliantės neigia turinčios kokių nors sąsajų su šia programa ir kritikuoja Bendrąjį Teismą už tai, kad jis padarė keletą klaidų, kai nustatinėjo faktines aplinkybes. Šiuo klausimu apeliantės teigia, kad Bendrasis Teismas neteisingai įvertino liudytojų parodymų, kurie buvo pridėti prie jų šiam teismui pareikšto ieškinio, įrodomąją galią. Jos priduria, kad IRISL pakartotinai įtraukta į sąrašus neteisėtai, nes, nesant naujų aplinkybių, šis įtraukimas grindžiamas tomis pačiomis aplinkybėmis, kuriomis Taryba rėmėsi, kai ją įtraukė į sąrašus 2010 m. IRISL priskirti veiksmai buvo atlikti pernelyg seniai, kad jais būtų galima pagrįsti jos įtraukimą į sąrašus.

173. Nė vienas iš šių argumentų manęs neįtikina.

174. Visų pirma, Teisingumo Teismas, kalbėdamas apie „priklausymo ir kontrolės“ kriterijų, konstatavo, kad lėšų įšaldymo priemonė „neturi būti grindžiama tuo, jog tokioje platinimo veikloje *dalyvauja pats* priklausantis arba kontroliuojamas subjektas“, ir kad todėl Taryba gali „įšaldyti tokio subjekto lėšas *netikrindama*, ar jis pats dalyvauja platinant branduolinius ginklus“ [106].

175. Ši jurisprudencija gali būti taikoma kalbant apie kitus kriterijus, kurie grindžiami objektyviomis aplinkybėmis, o ne asmenų ir subjektų, kuriems taikomos ribojamosios priemonės, konkrečiu elgesiu. Taigi, Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos.

105 Žr. šios išvados 50 punktą.

106 Žr. Sprendimo *Melli Bank* 40 ir 41 punktus (išskirta mano).

176. Antra, kai apeliantės, be kita ko, teigia, kad niekada neteikė paramos branduolinių ginklų platinimo programai, jos iš esmės siekia, kad būtų iš naujo įvertintos faktinės aplinkybės, tačiau nenurodo, kad Bendrasis Teismas iškraipė jam pateiktus įrodymus.

177. Teisingumo Teismas yra ne kartą konstatavęs, kad Bendrasis Teismas yra kompetentingas nustatyti faktines aplinkybes, išskyrus atvejus, kai jo iš esmės neteisingos išvados išplaukia iš jam pateiktų bylos dokumentų, ir vertinti šias faktines aplinkybes. Taigi faktų įvertinimas, išskyrus pateiktų įrodymų iškraipymo atvejus, nėra teisės klausimas, kurio kontrolę vykdo Teisingumo Teismas [107]. Todėl šis argumentas turi būti atmestas kaip nepriimtinas.

178. Trečia, kalbant apie apeliančių prieštaravimą Bendrojo Teismo išvadoms dėl tam tikrų liudytojų parodymų įrodomosios galios, Teisingumo Teismo jurisprudencijoje aiškiai nurodyta, kad tariamas įrodinėjimo srityje taikomų taisyklių pažeidimas yra teisės klausimas, kuris yra priimtinas apeliacinio proceso stadijoje [108].

179. Bendrasis Teismas atsižvelgė į aplinkybę, kad šiuos parodymus davė IRISL dirbantys asmenys, joje einantys vadovaujamas pareigas. Jis konstatavo, kad todėl tokių asmenų parodymai turi būti prilyginti pačios IRISL parodymams, ypač atsižvelgiant į tai, kad šie pranešimai parengti IRISL prašymu dėl jos Bendrajame Teisme pareikšto ieškinio ir yra adresuoti jai.

180. Šiuo atveju Bendrasis Teismas teisingai taikė jurisprudenciją, pagal kurią reikalaujama patikrinti dokumente nurodytos informacijos tikėtinumą ir tikrumą, visų pirma atsižvelgiant į dokumento kilmę, jo parengimo aplinkybes, adresatą, ir atsakyti į klausimą, ar pateikti įrodymai atrodo pagrįsti ir patikimi [109]. Todėl apeliančių argumentas turi būti atmestas kaip nepagrįstas.

181. Ketvirta, kaip teisingai nurodo apeliantės, 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus pagrindai iš esmės tapatūs pagrindams, kuriais remdamasi Taryba įtraukė apeliantes į sąrašus 2010 m.

182. Vis dėlto ši aplinkybė nėra svarbi. Nežinau nė vienos ES teisės nuostatos arba principo, pagal kuriuos Tarybai priimant sprendimą toliau taikyti ribojamąsias priemones būtų iš esmės neleidžiama remtis tomis pačiomis aplinkybėmis, kuriomis ji rėmėsi, kai sąrašai buvo sudaromi pirmą kartą. Taryba neprivalo nurodyti naujų aplinkybių, jeigu aplinkybės, kuriomis remiantis buvo sudaryti pradiniai sąrašai, yra reikšmingos ir jų pakanka, kad atitinkamą šalį būtų galima palikti sąraše [110].

183. Ribojamosioms priemonėms, kurias Taryba taiko siekdama sumažinti tarptautinio terorizmo riziką arba reaguodama į specifines situacijas, susiklosčiusias skirtingose trečiosiose šalyse, paprastai taikoma įprasta kontrolės procedūra. Jeigu Taryba niekada negalėtų palikti asmens arba subjekto sąrašuose remdamasi tomis pačiomis aplinkybėmis kaip anksčiau, jai daugeliu atvejų būtų užkirstas kelias palikti juos sąrašuose.

184. 2013 m. įtraukimo į sąrašus aktų teisėtumas priklauso nuo to, ar aplinkybės, kuriomis rėmėsi Taryba, sudarydama šiuos sąrašus, buvo pakankamai įrodytos ir ar jos atitiko objektyvius 2013 m. kriterijus.

107 Žr. 2015 m. kovo 5 d. Sprendimo *Ezz ir kt. / Taryba*, C-220/14 P, EU:C:2015:147, 77 punktą.

108 Žr., be kita ko, Sprendimo *Bertelsmann ir Sony Corporation of America / Impala*, C-413/06 P, EU:C:2008:392, 44 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją.

109 Žr. 2013 m. rugsėjo 26 d. Sprendimo *Centrotherm Systemtechnik / VRDT ir centrotherm Clean Solutions*, C-610/11 P, EU:C:2013:593, 39 punktą.

110 Atsižvelgiant į konkrečios bylos aplinkybes iš Tarybos kartais, tačiau nebūtinai visada gali būti reikalaujama pateikti naujų įrodymų. Šiuo klausimu žr. 2017 m. liepos 26. d. Sprendimo *Taryba / LTTE*, C-599/14 P, EU:C:2017:583, 52–54 punktus.

185. Todėl Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai nurodė, kad atsižvelgiant į pačią Saugumo Tarybos rezoliucijų pažeidimo kriterijaus apibrėžtį galima daryti prielaidą, jog pakartotinai įtraukti į sąrašus buvo galima tik remiantis elgesiu, buvusiu prieš tokį pakartotinį įtraukimą į sąrašus [111]. Bendrasis Teismas taip pat nepadarė teisės klaidos, kai nagrinėjo, pirma, ar IRISL iš tiesų pažeidė Saugumo Tarybos rezoliuciją 1747 (2007) [112] ir, antra, ar kitos apeliantės nuosavybės teise priklausė IRISL, buvo jos kontroliuojamos, veikė jos vardu arba jai teikė kitas svarbias paslaugas [113].

186. Penkta, Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai konstatavo, kad, kai Taryba 2013 m. sudarinėjo naujus sąrašus, ji turėjo teisę remtis įvykiais, įvykusiais prieš ketverius metus, t. y. 2009 m., nes šie įvykiai buvo pakankamai neseni [114].

187. Darau išvadą, kad pirmasis prieštaravimas turėtų būti atmestas.

Antrasis prieštaravimas: apeliančių teisės į gynybą pažeidimas per procedūrą, per kurią jos buvo pakartotinai įtrauktos į sąrašus

188. Skundžiamo sprendimo 166–181 punktuose Bendrasis Teismas konstatavo, kad per procedūrą, vykusią prieš priimant 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktus, Taryba nepažeidė apeliančių teisės į gynybą.

189. Antrasis apeliančių prieštaravimas susijęs su tuo, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai nekonstatavo, jog prieš priimdama 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktus Taryba pažeidė jų teisę būti išklausytoms. Galbūt Taryba negalėjo atsižvelgti į jų pastabas todėl, kad ji buvo nusprendusi pakartotinai įtraukti IRISL į sąrašus gerokai anksčiau, nei nustatė 2013 m. kriterijus ir gavo jų pastabas dėl Tarybos rašto, kuriuo IRISL buvo pranešta apie ketinimą ją pakartotinai įtraukti į sąrašus. 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktus Taryba taip pat priėmė prieš atsakydama į apeliančių pastabas ir prieš joms pateikdama dokumentus, pagrindžiančius šias priemones.

190. Pirma, momentas, į kurį atsižvelgiant reikėtų vertinti, ar Taryba nepažeidė apeliančių teisės būti išklausytoms, yra 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktų priėmimo data. Apeliančių argumentas, susijęs hipotetiniu momentu, kai Taryba tariamai „nusprendė“ nustatyti 2013 m. kriterijus ir priimti 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktus, grindžiamas nepagrįstais teiginiais ir todėl turi būti atmestas.

191. Antra, iš jurisprudencijos išplaukia, kad, kai Taryba priima aktą, kuriuo remiantis imamasi asmenį ar subjektą ribojančių priemonių, ji privalo nurodyti motyvus, kuriais toks aktas yra grindžiamas, kai tik įmanoma – tokį aktą priimdama arba bent jau kuo greičiau po jo priėmimo, kad tokie asmenys ar subjektai galėtų pasinaudoti teise pareikšti skundą [115]. Visų pirma, Taryba, priimdama sprendimą palikti asmenį ar subjektą asmenų ar subjektų, kuriems taikomos ribojamosios priemonės, sąraše, turi paisyti šio asmens ar subjekto teisės būti iš anksto išklausytam, jeigu sprendime dėl jo palikimo sąraše ji prieš jį remiasi naujais duomenimis, kurių nebuvo pradiniame sprendime įtraukti į šį sąrašą [116].

111 Žr. skundžiamo sprendimo 117 punktą.

112 Žr. skundžiamo sprendimo 116–132 punktus.

113 Žr. skundžiamo sprendimo 135–164 punktus.

114 Žr. skundžiamo sprendimo 117 punktą. Šiuo klausimu žr. 2013 m. liepos 18 d. Sprendimo *Komisija ir kt. / Kadi*, C-584/10 P, C-593/10 P ir C-595/10 P, EU:C:2013:518, 156 punktą.

115 Šiuo klausimu žr. 2011 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *Bank Melli Iran / Taryba*, C-548/09 P, EU:C:2011:735, 47 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją.

116 Žr. 2015 m. birželio 18 d. Sprendimo *Ipatau / Taryba*, C-535/14 P, EU:C:2015:407, 26 punktą. Nors ši jurisprudencija susijusi su ribojamųjų priemonių *palikimu galioti*, o ne su *pradiniu įtraukimu į sąrašus*, ji svarbi šiai bylai: 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktais Tarybai iš tiesų paliko galioti anksčiau nustatytas ribojamąsias priemones, nors trijų apeliančių atžvilgiu (IRISL, *Irano Misr Shipping Co.* ir *Rahbaran Omid Darya Ship Management Co.*) ji tai padarė remdamasi nauju kriterijumi.

192. Išanalizavęs Tarybos susirašinėjimą su apeliantėmis Bendrasis Teismas įsitikino, kad Taryba rėmėsi pagrindais, iš esmės tapačiais tiems, apie kuriuos apeliantėms buvo pranešta dėl jų pradinio įtraukimo į sąrašus 2010 m., ir kad ši informacija buvo pateikta iki 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktų priėmimo pagal visus iš jurisprudencijos išplaukiančius reikalavimus [117].

193. Galiausiai, priešingai, nei nurodo apeliantės, prieš nustatydama lėšų įšaldymo priemones Taryba neprivalo atsakyti į suinteresuoto asmens pastabas dėl Tarybos rašto, kuriuo tokiam asmeniui pranešta apie jos ketinimą įtraukti tokį asmenį į sąrašus ir kuriame jam nurodyti siūlomi jo įtraukimo į sąrašus pagrindai.

194. Darau išvadą, kad antrasis prieštaravimas turėtų būti atmestas.

*Trečiasis prieštaravimas: „***res judicata***“ galios, teisinio saugumo, teisėtų lūkesčių apsaugos ir „***ne bis in idem***“ principų, taip pat teisės į veiksmingą teisinę gynybą pažeidimas*

195. Skundžiamo sprendimo 183–199 punktuose Bendrasis Teismas konstatavo, kad, kai Taryba priėmė 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktus, ji nepažeidė *res judicata* galios, teisinio saugumo, teisėtų lūkesčių apsaugos ir *ne bis in idem* principų, taip pat apeliančių teisės į veiksmingą teisinę gynybą.

196. Šį prieštaravimą apeliantės grindžia tik vienu argumentu. Jos teigia, kad, kai Taryba, priimdama 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktus, rėmėsi tomis pačiomis aplinkybėmis, kuriomis buvo grindžiami 2010 m. įtraukimo į sąrašus aktai, panaikinti 2013 m. Bendrojo Teismo sprendimu, ji pažeidė šiuos principus.

197. Iš tiesų Taryba 2010 m. įtraukė apeliantes į sąrašus ir 2013 m. jas pakartotinai į juos įtraukė remdamasi tomis pačiomis faktinėmis aplinkybėmis. Be to, nors IRISL, *Irano Misr Shipping Co.* ir *Rahbaran Omid Darya Ship Management Co.* buvo įtrauktos į sąrašus pagal nustatytus naujus kriterijus, kitos apeliantės buvo antrą kartą į juos įtrauktos remiantis kriterijumi, tapačiu tam, kuriuo buvo remiamasi 2010 m. [118].

198. Šioje išvadoje jau nurodžiau, kad principas *ne bis in idem* netaikomas kalbant apie ribojamąsias priemones [119]. Taip pat nurodžiau, kad *res judicata* galios principas neužkerta kelio Tarybai nagrinėjamu atveju remtis tais pačiais kriterijais [120] ir kad, atsižvelgiant į lėšų įšaldymo priemonių taikymo kriterijų pobūdį, jie gali būti susiję su ankstesniu elgesiu arba anksčiau susiklosčiusia situacija [121].

199. Siekdama išsamumo pridursiu, kad pagal principą *tempus regit actum*, atlikdami 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktų teisėtumo kontrolę, ES teismai turi patikrinti, ar 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktai 2013 m. lapkričio 26 d. buvo pakankamai pagrįsti aplinkybėmis, kuriomis rėmėsi Taryba [122].

200. Tai, kad Taryba netinkamai rėmėsi tam tikromis aplinkybėmis, kai 2010 m. liepos 26 d. sudarė 2010 m. sąrašus, savaime nereiškia, kad Taryba negalėjo teisėtai remtis tomis pačiomis aplinkybėmis 2013 m. lapkričio 26 d., kai pakartotinai įtraukė apeliantes į sąrašus pagal 2013 m. kriterijus.

117 Žr. skundžiamo sprendimo 170–180 punktus.

118 Žr. šios išvados 78 išnašą.

119 Žr. šios išvados 107 ir paskesnius punktus.

120 Žr. šios išvados 93 ir paskesnius punktus.

121 Žr. šios išvados 117–128 punktus.

122 Dėl šiuo požiūriu atliekamo materialinio teisėtumo teisminės kontrolės reikalavimų žr. 2013 m. liepos 18 d. Sprendimo *Komisija ir kt. / Kadi*, C-584/10 P, C-593/10 P ir C-595/10 P, EU:C:2013:518, 119 punktą.

201. Be to, dėl BUSP srityje nustatomų priemonių pobūdžio reikia pasakyti, kad jos periodiškai peržiūrimos ir gali būti pakartotinai taikomos vėlesniais laikotarpiais. Taip ypač yra tais atvejais, kai, nepaisant anksčiau taikytų ribojamųjų priemonių, geopolitinė padėtis *nepakinta* arba tam tikrais atvejais trumpam pagerėja, o vėliau klostosi priešingai siekiamiems tikslams.

202. Pirmuoju atveju Tarybai turi būti leidžiama *ir toliau* taikyti ribojamąsias priemones, net jeigu padėtis nepasikeitė, jeigu aplinkybės, kuriomis remiantis siekiama palikti ribojamąsias priemones galioti, ir toliau pateisina jų taikymą jų nustatymo metu [123], visų pirma jeigu tokios aplinkybės yra pakankamai nesenos [124]. Pastaruoju atveju Tarybai turi būti leidžiama vėl nustatyti anksčiau panaikintus arba laikinai nebetaikomus kriterijus ir lėšų įšaldymo priemones, nepaisant to, ar kiekvieno subjekto padėtis per tą laiką pakito.

203. Šioje byloje nagrinėjamu atveju 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktais buvo siekiama ir toliau daryti spaudimą Iranui ir netgi padidinti tą spaudimą būtent todėl, kad iki tol taikytos priemonės nebuvo veiksmingos.

204. Jeigu Taryba negalėtų ir toliau taikyti lėšų įšaldymo priemonių į sąrašus jau įtrauktiems asmenims arba subjektams, taip būtų savavališkai ir nepateisinamai ribojami Tarybos įgaliojimai, nebent tais atvejais, kai iš esmės pablogėtų atitinkamų asmenų arba subjektų teisinė arba faktinė padėtis arba kai ji sužinotų apie naujus įrodymus.

205. 2010 m. įtraukimo į sąrašus aktai buvo panaikinti dėl formalių trūkumų [125]. Šiomis aplinkybėmis 2013 m. Bendrojo Teismo sprendimas, aiškinamas atsižvelgiant į *res judicata* galios principą ir į SESV 266 straipsnį, *per se* nėra kliūtis pakartotinai įtraukti asmenis ir subjektus į sąrašus [126]. Kaip teisingai konstatavo Bendrasis Teismas, akto panaikinimas dėl formos ar procedūros trūkumų nepažeidžia šį aktą parengusios institucijos teisės priimti naują aktą, remiantis tomis pačiomis faktinėmis ir teisinėmis aplinkybėmis, kuriomis buvo remtasi priimant panaikintą aktą, jei šįkart ji laikosi formos ar procedūros taisyklių, kurių pažeidimas buvo pripažintas teismo sprendimu, ir tinkamai atsižvelgia į suinteresuotųjų asmenų teisėtus lūkesčius [127]. Sprendimo iš naujo įtraukti į sąrašus, priimto remiantis tais pačiais motyvais, kuriais buvo vadovaujamasi įtraukiant į sąrašus pirmą kartą, gali pakakti šiam įtraukimui pateisinti, jeigu Tarybos pateikti įrodymai pakankamai teisiškai patvirtina šiuos motyvus [128].

206. Šioje išvadoje jau nurodžiau, jog aplinkybė, kad apeliantes pakartotinai įtraukus į sąrašus joms gali būti vėl nustatytos lėšų įšaldymo priemonės, nepaisant anksčiau priimtų aktų panaikinimo, pati savaime neturi įtakos apeliančių teisei į veiksmingą teisinę gynybą [129].

123 Žr. 2012 m. lapkričio 15 d. Sprendimo *Al Aqsa / Taryba* ir *Nyderlandai / Al Aqsa*, C-539/10 P ir C-550/10 P, EU:C:2012:711, 82 punktą.

124 Žr. šios išvados 114 punkte nurodytą jurisprudenciją.

125 Žr. mano atliktą 2013 m. Bendrojo Teismo sprendimo poveikio analizę, pateiktą šios išvados 103–106 punktuose. Taigi, nagrinėjama padėtis iš esmės skiriasi nuo padėties, kurią generalinis advokatas E. Tanchev išanalizavo išvados, pateiktos byloje *National Iranian Tanker Company / Taryba*, C-600/16 P, EU:C:2018:227, 96–102 punktuose.

126 Šiuo klausimu žr. 2008 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Kadi ir Al Barakaat International Foundation / Taryba ir Komisija*, C-402/05 P ir C-415/05 P, EU:C:2008:461, 374 punktą.

127 Šiuo klausimu žr. 2008 m. spalio 23 d. Sprendimo *People's Mojahedin Organization of Iran / Taryba*, neapskųstas apeliacine tvarka, T-256/07, EU:T:2008:461, 75 punktą, kuriame Bendrasis Teismas rėmėsi išvadomis, pateiktomis 2006 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran / Taryba*, T-228/02, EU:T:2006:384, kuriuo Bendrasis Teismas panaikino ankstesnį subjekto įtraukimą į sąrašus, 65 punkte.

128 Žr. 2014 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Hamcho ir Hamcho International / Taryba*, T-43/12, neapskųstas apeliacine tvarka, EU:T:2014:946, 108 punktą ir 2016 m. spalio 26 d. Sprendimo *Hamcho ir Hamcho International / Taryba*, T-153/15, neapskųstas apeliacine tvarka, EU:T:2016:630, 66 punktą.

129 Žr. šios išvados 140–141 punktus.

207. Tarybai taip pat niekas netrukdo, po tam tikro laiko atlikus išsamią peržiūrą, manyti, kad tos pačios aplinkybės atitinka kitą kriterijų o ne tą, kuriuo buvo remtasi anksčiau, ir taip pateisinti lėšų įšaldymo priemonių taikymą iš naujo remiantis tuo nauju pagrindu [130]. Šiuo klausimu primenu, kad pakanka, jog būtų įrodytas bent vienas iš nurodomų pagrindų, kuris pats savaime laikomas pakankamu tokiam sprendimui pagrįsti [131].

208. Taigi, darau išvadą, kad Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai taip nusprendė skundžiamo sprendimo 189 punkte. Todėl negali būti pritarta apeliančių argumentui, kad 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktai yra neteisėti, nes buvo priimti remiantis tais pačiais kriterijais ir (arba) tomis pačiomis faktinėmis ir teisinėmis aplinkybėmis kaip ir 2010 m. įtraukimo į sąrašą aktai.

209. Kiti apeliančių argumentai yra abstraktus apeliacinio skundo pagrindų nurodymas, todėl jie neatitinka priimtinumo reikalavimų [132]. Taigi, darau išvadą, kad trečiasis prieštaravimas turėtų būti atmestas.

Ketvirtasis prieštaravimas: proporcingumo principo pažeidimas

210. Prieštaravimą, susijusį su tariamu proporcingumo principo pažeidimu, apeliantės grindžia tuo, kad Bendrasis Teismas neišsiaiškino, ar jų įtraukimas į sąrašus buvo proporcingas siekiamiems tikslams. Jos teigia, kad jų įtraukimas į sąrašus neproporcingas, nes nėra grindžiamas veikla, susijusia su branduolinių ginklų platinimo programa, arba su sąsajomis su Irano vyriausybe. Dėl šių priežasčių jos taip pat nurodo, kad Bendrasis Teismas klydo, kai skundžiamo sprendimo 209 punkte nusprendė, jog poveikis jų reputacijai ir verslui nebuvo neproporcingas.

211. Nė vienas iš šių argumentų neatrodo įtikinamas.

212. Bendrasis Teismas buvo teisus, kai rėmėsi suformuota jurisprudencija, pagal kurią pagal proporcingumo principą reikalaujama, kad ES teisės nuostata nustatytos priemonės būtų tinkamos atitinkamais teisės aktais siekiamiems teisėtiems tikslams įgyvendinti ir neviršytų to, kas būtina jiems pasiekti [133].

213. Nagrinėjant lėšų įšaldymo priemonių proporcingumą svarbu neužmiršti jų tikslo ir nustatymo aplinkybių.

214. Šioje byloje ginčijamų priemonių tikslus jau aptariau šioje išvadoje [134].

215. Atsižvelgiant į šių priemonių nustatymo aplinkybes, matyti, kad jos yra ES reakcijos į daugybę Tarptautinės atominės energijos agentūros ataskaitų ir Saugumo Tarybos rezoliucijų dalis. Jos buvo nustatomos palaipsniui. Kiekviena vėliau priimta priemonė buvo pateisinta anksčiau priimtų priemonių neveiksmingumu. Tokie veiksmai, pagrįsti vis didesniais teisių ribojimais, atsižvelgiant į priemonių veiksmingumą, įrodo proporcingumą [135].

216. Šioje išvadoje jau aptariau priemonių poveikį apeliančių reputacijai ir verslo veiklai [136].

130 Pagal analogiją žr. 2003 m. kovo 6 d. Sprendimo *Interporc / Komisija*, C-41/00 P, EU:C:2003:125, 31 punktą. Tai išplaukia iš aplinkybės, kad panaikintas aktas pašalinamas iš teisės sistemos ir tokio akto autorius atsiduria pradinėje padėtyje, kad priimtų tokiam aktui pakeisti skirtą aktą.

131 Žr. 2013 m. liepos 18 d. Sprendimo *Komisija ir kt. / Kadi*, C-584/10 P, C-593/10 P ir C-595/10 P, EU:C:2013:518, 119 punktą. Taip pat žr. 2017 m. kovo 14 d. Sprendimo *Bank Tejarat / Taryba*, T-346/15, nepaskelbtas Rink., EU:T:2017:164, 38 punktą.

132 Žr. šios išvados 50 punktą.

133 Žr. 2012 m. lapkričio 15 d. Sprendimo *Al Aqsa / Taryba* ir *Nyderlandai / Al Aqsa*, C-539/10 P ir C-550/10 P, EU:C:2012:711, 122 punktą.

134 Žr. šios išvados 67 ir 68 punktus.

135 Žr. Sprendimo *Kala Naft* 126 punktą.

136 Žr. šios išvados 159 ir paskesnius punktus.

217. Priešingai, nei nurodo apeliantės, Bendrasis Teismas išsamiai išnagrinėjo kiekvieną iš šių elementų [137].

218. Apeliantės nepateikė nė vieno argumento, kuriuo remiantis būtų galima įrodyti, kad, atsižvelgiant į jų konkrečią padėtį arba požymius, ginčijamos turto įšaldymo priemonės joms padarė neproporcingą poveikį ir todėl šios išvados 215 punkte nurodyta jurisprudencija turėtų būti išskirta ir joms netaikoma.

219. Galiausiai, šioje išvadoje jau nurodžiau, kad Taryba teisėtai nustatė įtraukimo į sąrašus kriterijus, pagal kuriuos nebuvo būtina tiesioginė apeliančių sąsaja su branduolinių ginklų platinimo programa arba Irano vyriausybe [138]. Todėl, kai Taryba taikė tokius kriterijus, ji iš esmės neprivalėjo patikrinti, ar atitinkamas asmuo arba subjektas pats prisideda prie rizikos, kurią siekiama sumažinti nustačius tokius kriterijus [139]. Todėl Bendrojo Teismo negalima kritikuoti dėl to, kad, kai jis atliko 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktų teisėtumo kontrolę, tik patikrino objektyvias aplinkybes, susijusias su tuo, ar apeliantės atitinka tam tikrus kriterijus.

220. Darau išvadą, kad ketvirtasis prieštaravimas turėtų būti atmestas.

221. Taigi, visas apeliacinio skundo antrasis pagrindas turi būti atmestas.

Bylinėjimosi išlaidos

222. Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, galima daryti išvadą, kad Teisingumo Teismas turėtų pritarti apeliacinio skundo pirmajam pagrindui tiek, kiek jis susijęs su sąsajų su IRISL kriterijumi, nurodytu prie 2013 m. kriterijų. Taigi, 2013 m. pakartotinio įtraukimo į sąrašus aktai turėtų būti panaikinti tiek, kiek jie susiję su 10 bendrovių.

223. Pati IRISL yra pralaimėjusi šalis, kaip tai suprantama pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį, siejamą su šio Procedūros reglamento 184 straipsnio 1 dalimi, todėl jai turi būti nurodyta padengti savo bylinėjimosi išlaidas. Kitos apeliantės yra laimėjusios šalys, kaip tai suprantama pagal tas nuostatas.

224. Tarybos pozicija dėl IRISL buvo patvirtinta, tačiau jos pozicija dėl likusių 10 bendrovių buvo atmesta. Atsižvelgdama į Teisingumo Teismo procedūros reglamento 138 straipsnio 1 ir 3 dalis, siejamas su 184 straipsnio 1 dalimi, siūlau nurodyti Tarybai šalia 10 bendrovių bylinėjimosi išlaidų padengti visas savo bylinėjimosi išlaidas.

225. Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 140 straipsnio 1 dalį, siejamą su 184 straipsnio 1 dalimi, Komisija, kuri įstojo į bylą Tarybos pusėje, turėtų padengti savo bylinėjimosi išlaidas.

137 Dėl priemonių nustatymo *aplinkybių* žr. skundžiamo sprendimo 63, 66 ir 67 punktus; dėl *tikslų*, kurių siekiama nustatytomis priemonėmis, žr. 68–71 ir 74–76 punktus; dėl proporcingumo principo apskritai žr. 72, 73 ir 77 punktus ir, galiausiai, dėl tariamai neproporcingo galiojančių priemonių poveikio apeliančių nuosavybei ir verslui žr. skundžiamo sprendimo 204–210 punktus.

138 Žr. šios išvados 174 ir 175 punktus.

139 Šiuo požiūriu pagal analogiją žr. Sprendimo *Melli Bank* 77–80 punktus, kuriuose Teisingumo Teismas pabrėžė, kad, kai Bendrasis Teismas atliko *papildomą patikrinimą* dėl to, ar „buvo nemaža tikimybė, kad [subjektas, atitinkantis priklausymo nuosavybės teise kriterijų,] galėjo būti priverstas bandyti išvengti jo patronuojančiajai bendrovei nustatytų priemonių poveikio“, jis padarė teisės klaidą.

Išvada

226. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Teisingumo Teismui siūlau:

– pripažinti apeliacinio skundo pirmąjį pagrindą pagrįstu tiek, kiek jis susijęs su kriterijumi dėl asmenų ir subjektų, kurie: i) nuosavybės teise priklauso IRISL arba yra jos kontroliuojami, ii) veikia IRISL vardu arba iii) teikia IRISL svarbias paslaugas, – nurodytu Sprendimo 2010/413 20 straipsnio 1 dalies b punkte ir Reglamento Nr. 267/2012 23 straipsnio 2 dalies e punkte,

– šia apimtimi panaikinti 2017 m. vasario 17 d. Bendrojo Teismo sprendimą sujungtose bylose T-14/14 ir T-87/14,

– pripažinti šį kriterijų negaliojančiu,

– panaikinti 2013 m. lapkričio 26 d. Tarybos sprendimą 2013/685/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/413/BUSP, ir 2013 m. lapkričio 26 d. Tarybos įgyvendinimo reglamentą (ES) Nr. 1203/2013, kuriuo įgyvendinamas Reglamentas Nr. 267/2012, kiek jie susiję su apeliantėmis, išskyrus *Islamic Republic of Iran Shipping Lines*,

– likusią apeliacinio skundo dalį atmesti kaip nepagrįstą,

– nurodyti *Islamic Republic of Iran Shipping Lines* padengti savo bylinėjimosi išlaidas,

– nurodyti Tarybai padengti savo ir apeliančių, išskyrus *Islamic Republic of Iran Shipping Lines*, bylinėjimosi išlaidas ir

– nurodyti Komisijai padengti savo bylinėjimosi išlaidas.